

Emmi Lahtinen

**UNISEX-VAATEMALLISTON
SUUNNITTELU
MURHE CLOTHING -YRITYKSELLE**

Opinnäytetyö
Muotoilu

2020

**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tekijä/Tekijät	Tutkinto	Aika
Emmi Lahtinen	Muotoilu (AMK)	Marraskuu 2020
Opinnäytetyön nimi		
Unisex-vaatemalliston suunnittelu Murhe Clothing -yritykselle		58 sivua 3 liitesivua
Toimeksiantaja		
Murhe Clothing		
Ohjaaja		
Esko Ahola		
Tiivistelmä		
<p>Opinnäytetyön tavoitteena oli suunnitella myyntiin soveltuva unisex-vaatemallisto opiskelijan omalle yritykselle. Malliston suunnittelussa lähtökohtana oli unisex-vaatteen tutkimus, opiskelijan oma yritys ja kohderyhmä. Kohderyhmä koostuu yrityksen jo olemassa olevasta asiakaskunnasta. Malliston suunnittelulla työssä tarkoitetaan malliston valmista suunnitelmaa, jonka pohjalta yritys voi lähteä tuottamaan mallistoa, työ ei sisällä valmista fyysistä mallistoa. Malliston suunnittelusta palautetta antoi mentori Lauri Järvinen.</p> <p>Tutkimusasetelma on tehty niin, että opiskelija sai lisättyä omaa tietouttaan unisex-vaatteesta tutkimuksen kautta. Työssä tutkittiin unisex-vaatteen historiaa, muotokieltä, värejä ja kuoseja. Tutkimuksen tarkoitus oli selvittää mitkä elementit tekevät vaatteesta unisex-henkisen, mistä unisex-vaate sai alkunsa sekä millaisia yhteneväisyyksiä ja eroja löytyy 2000-luvun unisex-vaatteesta. Tutkimuksen lisäksi työssä käydään läpi kaikki malliston suunnitteluun liittyvät osa-alueet, kuten moodboard, luonnostelu, prototyypin kaavoitus ja valmistus, sekä esityskuvat ja tasokuvat. Myös mentorin antaman palautteen vaikutusta käydään työssä läpi.</p> <p>Tutkimusmenetelmänä työssä käytettiin sisällönanalyysimenetelmää ja tutkimuksen analyysi oli aineistolähtöistä. Lisäksi tutkimuksessa käytettiin vertailevaa tutkimusta erilaisten unisex-mallistojen vertailuun. Malliston suunnittelussa käytettiin Lambin ja Kallalin kehittämää vaatesuunnittelun FEA-mallia, joka on Koskenurmi-Sivosen mukaan TIE-malli.</p> <p>Työn lopputuloksena on malliston valmis suunnitelma opiskelijan omalle yritykselle, jonka pohjalta malliston valmistus myyntiin on mahdollista. Mallisto sisältää kuusi erilaista vaatetta, joidenka pohjana on käytetty collegepaitaa. Collegepaidasta suunniteltiin erilaisia variaatioita. Työnlopputulosta arvioitiin TIE-mallista löytyvien kriteerien avulla.</p>		
Asiasanat		
unisex, mallisto, esityskuva, prototyyppi		

Author (authors)	Degree	Time
Emmi Lahtinen	Bachelor of Culture and Arts	November 2020
Thesis title		
Designing a unisex clothing collection for Murhe Clothing business		58 pages 3 pages of appendices
Commissioned by		
Murhe Clothing		
Supervisor		
Esko Ahola		
Abstract		
<p>The objective of the thesis was to design a vendible unisex clothing collection for the researcher's business. The starting point of the work was the research of unisex clothing, researcher's business, and a target group. The target group forms from existing clients of the business. The productive part of the thesis was a plan of the collection, which works as base before manufacturing the collection for sale later. Therefore, this thesis does not include physical clothing line collection.</p>		
<p>The problem for the research was slight knowledge of unisex clothing. The Purpose of the research was to examine which elements make clothing feel unisex, how unisex clothing came to be and what similarities or differences can be found from the 21st century unisex clothing.</p>		
<p>The research method of the work was content analysis and analysis of the content was grounded theory. Comparative study was used during the research of similarities and differences of a 21st century unisex clothing. Lamb and Kallal's FEA-model worked as a guideline in the design process.</p>		
<p>Result of the thesis was a ready plan for manufacturing the collection for researcher's business. The Collection included six pieces of clothing and the basic pattern for these pieces were college shirt. This basic pattern was used for designing different variations. A result of the prototype was evaluated by using FEA-model.</p>		
Keywords		
unisex, collection, illustration, prototype		

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
2	MURHE CLOTHING.....	6
3	MENTORI LAURI JÄRVINEN	7
4	TUTKIMUSASETELMA.....	8
4.1	Käsitekartta ja viitekehys.....	8
4.2	Tutkimuskysymykset ja -menetelmät.....	9
4.3	TIE-malli.....	11
4.4	Työn tavoite.....	12
5	UNISEX-VAATE.....	12
5.1	Unisex-vaatteen historia ja synty.....	12
5.2	Unisex-vaatteen elementit.....	20
5.3	Unisex-mallistojen yhteneväisyydet ja erot 2000-luvulla	24
6	UNISEX-MALLISTON SUUNNITTELU	28
6.1	Luonnokset ja moodboard.....	30
6.2	Prototyyppi	34
6.3	Mentorin palaute luonnoksista.....	38
6.4	Esityskuvat, uusi prototyyppi ja tasokuvat	39
7	VALMIIN TUOTTEEN ANALYSOINTI.....	43
8	TUTKIMUKSEN VAIKUTUS SUUNNITTELUUN.....	45
9	TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUS	46
10	JOHTOPÄÄTÖKSET JA YHTEENVETO	48
11	POHDINTA.....	49
	LÄHTEET	52

KUVALUETTELO

LIITTEET

Liite 1. Malliston esityskuvat

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön aiheena on unisex-vaatemalliston suunnittelu omalle yritykselle. Alkuperäisenä ajatuksenani oli suunnitella ja toteuttaa oma mallisto vuoden 2021 alussa heti valmistumisen jälkeen mutta näin unisex-malliston suunnittelussa hyvän opinnäytetyön aiheen. Oman yrityksen ja malliston suunnittelun liittäminen opinnäytetyöhön mahdollistaa myös palautteen saamisen opettajilta, muilta alan opiskelijoilta ja mentorilta. Valitsin unisex-aiheen sillä unisex-malliston toteuttamista suunnitellessani huomasin, että aiheeseen voisi syventyä vielä tarkemmin. Opinnäytetyön aihe auttaa myös työelämässä ja tuo uskottavuutta yritykselleni.

Työni tutkimuksellinen osuus selventää unisex-vaatteen synnyn ja kehityksen kannalta tärkeitä tapahtumia ja kerron myös omia näkökulmiani unisex-vaatteen tulevaisuudesta ja millaiseen suuntaan toivon sen kehittyvän. Tämän lisäksi työssä käsitellään unisex-vaatteen muotokieltä ja vertaillaan unisex-vaatebrändien mallistoja. Työn produktiivinen osuus, eli malliston suunnittelu käydään työssä läpi hyvin tiiviisti. Avaan tekemiäni valintoja ja päätöksiä vaatteiden malliin ja tyyliin liittyen, sekä kerron ajatuksiani luonnoksien ja moodboardin takana. Yritys on tutkimuksen lisäksi tärkeässä roolissa, ja tästä syystä yrityksen ilmettä ja sen kehitystä käydään työssä paljon läpi. Esittelen yrityksen tyyliä ja brändi-ilmettä ja työn edetessä voi huomata, miten ajatukset sen kehittämiseksi alkavat muotoutua.

Sukupuolten väliset tasa-arvoasiat ovat olleet pitkään aiheena mediassa ja tästä syystä myös unisex-vaate on hyvin ajankohtainen aihe. Lähdin tekemään tutkimusta sillä ajatuksella, että tutkin unisex-vaatteen historiaa ja muotokieltä puhtaasti muodin näkökulmasta. Työssä ei ollut tarkoitus ottaa kantaa tasa-arvoaiheeseen tai tuoda sitä esiin, mutta työn edetessä tämä aihe kuitenkin eksyi tekstiin. Aiheet ovat niin lähellä toisiaan, että en olisi voinut kirjoittaa työtä unisex-vaatteesta ilman tasa-arvoaihetta.

2 MURHE CLOTHING

Perustin oman yrityksen työharjoittelua varten vuonna 2019. Aloituvuonna yritystoiminta oli aktiivista työharjoittelun ajan, eli noin 3 kuukautta. Vuoden 2020 alussa päätin herättää yritystoiminnan jälleen eloon uuden nimen ja tuotevalikoiman myötä. Yritys sai nimekseen Murhe Clothing. Suunnittelin yritykselle logon ja aloitin tuotteiden valmistamisen. Muokkasin kirpputoreilta ja kierätykeskuksista ostettuja paitoja maalaamalla ja joskus myös ompelemalla. Tuotevalikoimaan kuuluivat myös kangaskassit ja kankaiset seinäkoristeet. Pääpaino oli kuitenkin paidoissa.

Kuva 1. Murhe Clothing tuotteita (Lahtinen 2020)

Murhe Clothing -tuotteet ovat tyyliltään synkkiä, ja niistä löytyy gootti- ja alternative -tyylin elementtejä. Kaikki tuotteissa näkyvät maalatut kuvat (kuva 1) ovat käsin maalattuja ja designit ovat suunnittelemani. Myynti tapahtuu pääasiassa Instagramin kautta. Perustin myös verkkokaupan, mutta Instagram on ollut hyvin tehokas myyntikanava, joten verkkokauppa on jäänyt hieman taka-alalle.

Kirpputoreilta saatavat hajanaiset koot ja mallit alkoivat kuitenkin olla ongelma. Sain viestejä, onko jotain tiettyä mallia saatavana tietyssä koossa tai onko jotain tiettyä mallia saatavilla lisää. Harmikseni jouduin aina ilmoittamaan asiakkaalle, että paidat ovat yksittäisiä kappaleita. Tästä syntyi idea omalle mallistolle. Oma mallisto antaa mahdollisuuden tarjota asiakkaille enemmän kokovaihtoehtoja, eikä tietty malli lopu kesken. Unisex-malliston suunnittelu tuntui luontevalta ratkaisulta, sillä en ole missään vaiheessa jakanut tuotteitani sukupuolen mukaan. Termiä unisex käytetään kuvaamaan tuotetta, joka on suunniteltu sopimaan sekä naisille että miehille (Collins s.a.). Minulta löytyy tietoa unisex-vaatteesta ennestään, mutta halusin lisää tietoa unisex-vaatteen historiasta ja siitä, miten unisex-vaatteen käsitys on muuttunut 2000-luvulta tultaessa. Halusin myös selvittää, onko unisex-vaatteilla jokin yhteinen tekijä ja miten unisex-vaate määritellään muodissa. Näin syntyi aihe opinnäytetyölle. Koska teen opinnäytetyöni omalle yritykselle, halusin mukaan ulkopuolisen tahon antamaan palautetta mallistosta. Palautetta työstäni antaa mentori.

3 MENTORI LAURI JÄRVINEN

Mentorina opinnäytetyön produktiivisessa osassa toimii suunnittelija Lauri Järvinen. Lauri Järvinen Studio on minimalistinen unisex-vaatebrändi Tampereelta. Brändi tarjoaa vaatteita ja asusteita asiakkailleen sukupuoleen, ikään, seksuaaliseen suuntautumiseen tai yhteiskunnalliseen asemaan katsomatta. Halusin Laurin mentoriksi työlleni, sillä hän on nuori suunnittelija, jolla on persoonallinen ja rohkea tyyli. Vaikka hän suunnittelee unisex-vaatteita, pidän tärkeämpänä hänen näkemystään valtavirrasta poikkeavista vaatteista.

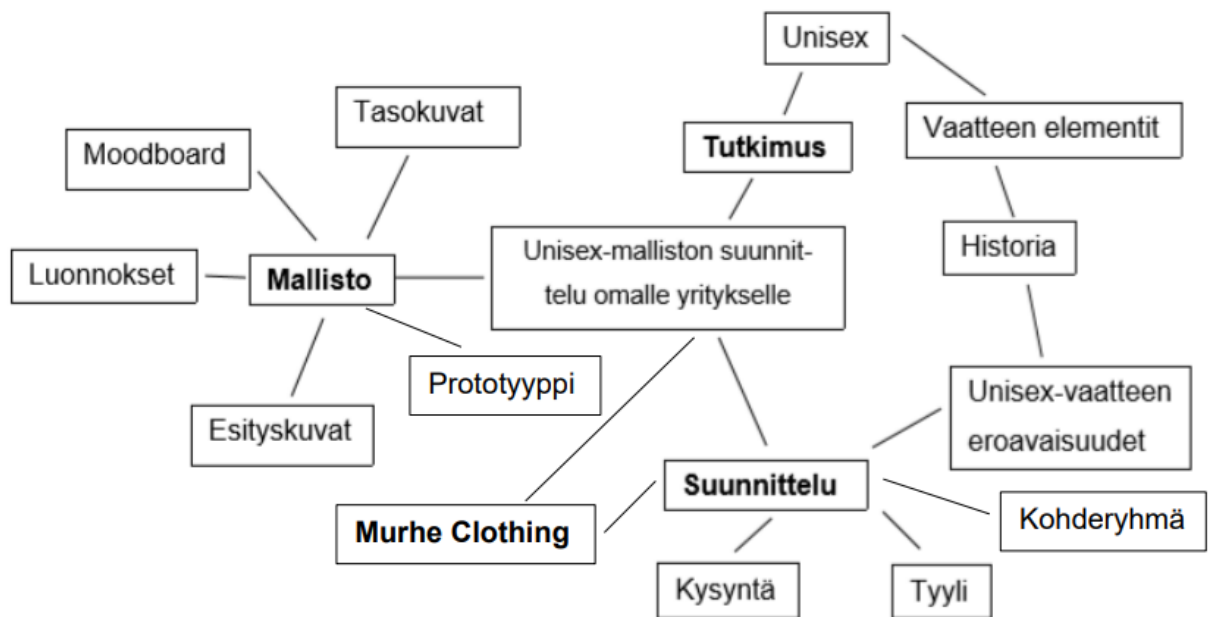
Sovimme Laurin kanssa, että olen häneen yhteydessä yhden kerran suunnitteluprosessin aikana. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että lähetän hänelle sähköpostilla moodboardin, luonnokset ja kuvan ensimmäisestä prototyypistä, joista hän antaa palautteen. Käyn malliston toteutus -luvussa läpi Laurin antamat palautteet ja kerron miten hänen kommenttinsa vaikuttivat suunnitteluun.

4 TUTKIMUSASETELMA

Tutkimusasetelma on rakennettu niin, että se tukee oppimista määrätystä aiheesta. Vaikka tiesin unisex-vaatteesta perusasiat, halusin oppia aiheesta lisää. Olisin voinut suunnitella malliston myös ilman tutkimusta ja malliston lopputulos olisi voinut olla samankaltainen kuin tutkimuksen kanssa, mutta tutkimuksen tarkoitus on lisätä tietoa unisex-vaatteesta eikä niinkään kertoa, miten suunnitella unisex-mallisto.

4.1 Käsitekartta ja viitekehys

Käsitekartassa esiintyvät kaikki ne osat, jotka työni sisältää tai joita täytyy ottaa huomioon työssäni. Käsitekartan keskiössä on työni aihe. Tärkeimmät kohdat käsitekartassa ovat tutkimus, suunnittelu, mallisto ja Murhe Clothing.

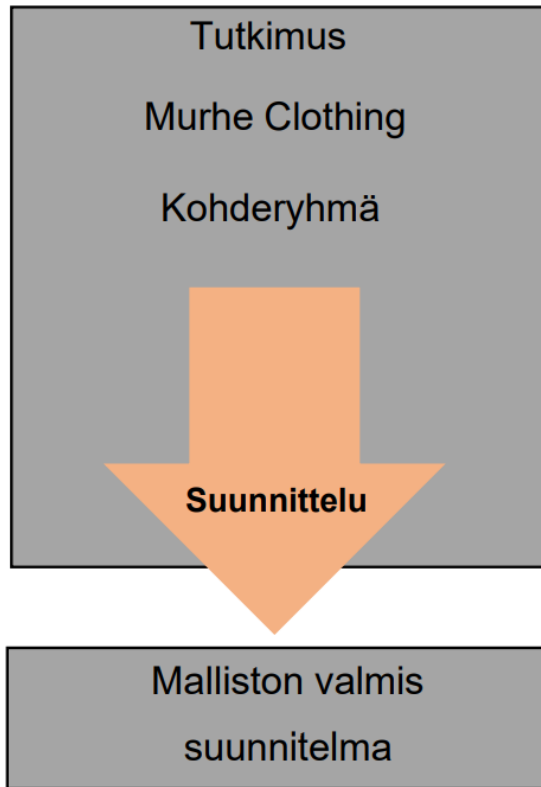

Kuva 2. Käsitekartta (Lahtinen 2020)

Käsitekartassa (kuva 2) tutkimus ja suunnittelu liittyvät toisiinsa, sillä tutkimus toimii malliston suunnittelun perustana. Suunnittelussa on tärkeää myös ottaa huomioon kysyntä, tyyli ja yritys Murhe Clothing. Tyyllillä tarkoitan yritykseni jo olemassa olevaa tyyliä ja imagoa. Käsitekartassa mallisto pitää sisällään ne asiat, jotka ovat työni produktiivinen osa, eli luonnokset, moodboard, esityskuvat, tasokuvat ja prototyypin.

Viitekehysesni sisältää tiivistettynä ne osat, jotka ovat työni kulmakivet. Työni pääpaino on tutkimuksessa, Murhe Clothing -yrityksessä sekä kohderyhmässä. Suunnittelu on seurausta näistä kolmesta aiheesta. Suunnittelu tapahtuu tutkimuksen aikana ja sen jälkeen. Malliston valmis suunnitelma on työni lopputulos. Näistä elementeistä syntyy viitekehysesni.

Kuva 3. Viitekehys (Lahtinen 2020)

Viitekehysesssä (kuva 3) isoin harmaa alue kuvaa tutkimusta, Murhe Clothing yritystä sekä kohderyhmää; niitä asioita, jotka vaikuttavat suunnitteluun tai jotka täytyy ottaa huomioon. Oranssi nuoli kuvaa suunnittelua. Nuoli on osaksi ison harmaan alueen sisällä, koska nämä vaikuttavat suunnitteluun ja suunnittelu tapahtuu tutkimusta tehdessä. Nuolen pää on harmaan alueen ulkopuolella, sillä malliston viimeistely tapahtuu tutkimuksen jälkeen. Tutkimus- ja kehitysprosessin lopputuloksena syntyy mallisto.

4.2 Tutkimuskysymykset ja -menetelmät

Päätutkimuskysymykseni on: mitkä elementit tekevät vaatteesta unisex-henkisen? Haluan tällä kysymyksellä selvittää, löytyykö unisex-vaatteesta jo-

kin tietty elementti, joka mielletään unisex-henkiseksi tekijäksi. Elementillä tarkoitan vaatteen muotoa, väriä, yksityiskohtia tai kuosia. Ensimmäinen alakysymykseni on: Mistä unisex-vaate sai alkunsa? Unisex-vaatteen historian ja synnyn tutkiminen on tärkeää, sillä näin saan käsityksen siitä, miten unisex-vaate on kehittynyt ja muuttunut ajan saatossa. Toinen alakysymykseni on: Millaisia yhteneväisyyksiä tai eroja 2000-luvun unisex-vaatteista löytyy? Tällä kysymyksellä on tarkoitus selvittää, onko unisex-vaatteilla jokin yhteinen tekijä, joka toistuu monen eri suunnittelijan unisex-vaatteessa. Yhteinen tekijä voi olla muoto, väri tai vaikka vaatteen yleinen ilme. Haluan myös selvittää, löytyykö unisex-vaatteista suuria eroavaisuuksia ja missä osassa vaatetta eroavaisuuksia löytyy kenties eniten.

Tutkimusmenetelmänä toimii laadullisen tutkimuksen sisällönanalyysimenetelmä ja tutkimukseni analyysi on aineistolähtöistä. Aineistolähtöisessä tutkimuksessa on tarkoitus luoda tutkimusaineistosta teoreettinen kokonaisuus. Tutkimusaineistosta etsitään ne aiheet, jotka tukevat tutkimuksen tarkoitusta ja päämäärää. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 95.) Tutkimusaineisto voi olla kirja, artikkeli, päiväkirja, haastattelu, puhe, keskustelu tai mikä tahansa kirjalliseen muotoon muutettu materiaali (Tuomi & Sarajärvi 2009, 103).

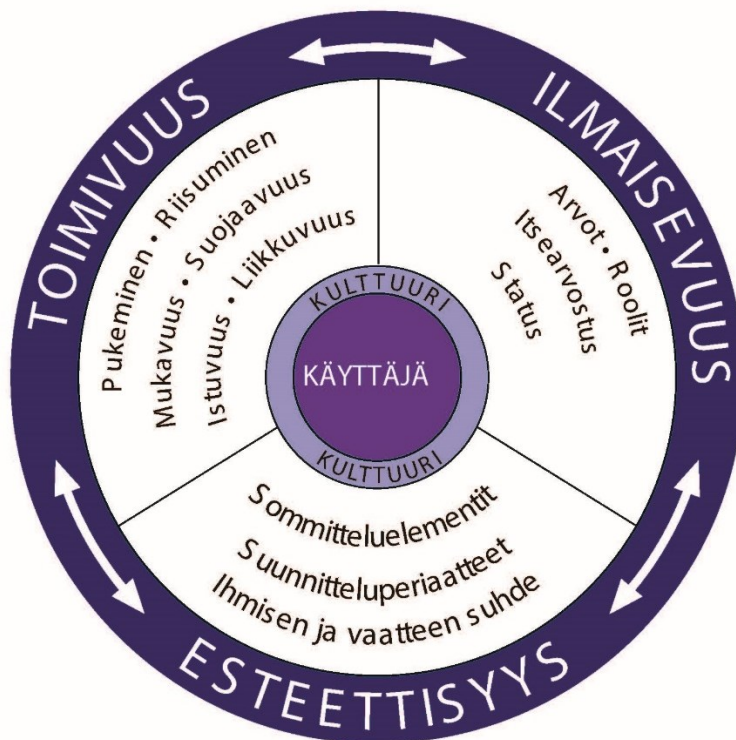
Sisällönanalyysissä aineistoa tarkastellaan eritellen yhtäläisyyksiä ja eroja etsien ja tiivistäen. Sisällönanalyysi on tekstianalyysiä, jossa tarkastellaan jo valmiiksi tekstimuodossa olevaa tai sellaiseksi muutettua tekstiä. Sisällönanalyysillä pyritään luomaan tutkittavasta ilmiöstä tiivistetty kuvaus. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.) Laadullisen aineiston analysoinnin tarkoitus on informaation arvon lisääminen. Hajanaisesta tiedosta pyritään luomaan selkeää ja yhtenäistä informaatiota. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 108.)

Lisäksi käytän vertailevaa tutkimusta eri unisex-mallistojen vertailuun. Toteavalla vertailulla tutkitaan samantapaisia tuotteita. Työssäni nämä tuotteet ovat eri suunnittelijoiden tuottamia unisex-mallistoja tai yksittäisiä vaatteita. Vertailevassa analyysissä tuodaan esille vertailtavan kohteen eroavaisuudet. Tuon esiin myös mahdolliset samankaltaisuudet. Analysoin mahdollisia syitä sille, miksi joistain unisex-vaatteesta löytyy tiettyjä eroja tai samankaltaisuuksia. (Routio 2007.)

4.3 TIE-malli

TIE-malli on suomenkielinen vastine alkuperäiselle englanninkieliselle FEA-mallille. Alkuperäisen mallin kehittivät yhdysvaltalaiset Jane Lamb ja Jo Kallal vuonna 1992. Lyhenne FEA tulee sanoista functional, expressive ja aesthetic. Suomeksi nämä muodostava lyhenteen TIE eli toimivuus, ilmaisevuus ja esteettisyys. (Koskennurmi-Sivonen 2002.)

TIE-mallin avulla analysoidaan vaatteen toimivuutta, ilmaisevuutta ja esteettisyyttä. Näitä kolmea tekijää analysoidaan TIE-mallissa mainittujen ominaisuuksien avulla.

Kuva 4. TIE-malli (FEA-malli) (Lamb & Kallal 1992, Koskennurmi-Sivosen 2002 mukaan)

Jokaisen tekijän (toimivuus, ilmaisevuus ja esteettisyys) kohdalla on selventäviä ominaisuuksia, joiden avulla voidaan analysoida vaatetta tarkemmin. Toimivuuden kohdalla analysoidaan vaatteen pukemista, riisumista, mukavuutta, suojaavuutta, istuvuutta ja liikkuvuutta. Ilmaisevuudessa tarkastellaan vaatteen arvoa, roolia, itsearvostusta ja statusta. Esteettisyydessä analysoidaan vaatteen sommittelua, suunnitteluperiaatteita sekä ihmisen ja vaatteen suhdetta. (Koskennurmi-Sivonen 2002.)

Tämän mallin avulla analysoin malliston prototyypin. TIE-mallissa mainittujen ominaisuuksien lisäksi analysoin tuotteen valmistusprosessia, sillä tämä on tärkeää malliston toteuttamisen kannalta. Valmistan malliston myyntiä varten yksin, joten valmistamisen tulisi olla helppoa ja melko nopeaa.

4.4 Työn tavoite

Opinnäytetyöni tavoite on suunnitella myyntiin ja sitä kautta jokapäiväiseen käyttöön soveltuva unisex-vaatemallisto yritykselle. Opinnäytetyön on tarkoitus olla valmis suunnitelma, joka antaa edellytykset malliston valmistamiseen vuoden 2021 alussa. Lopullinen työ sisältää luonnokset, moodboardin, esityskuvat, tasokuvat ja prototyypin yhdestä malliston vaatteesta. Työn painotus on produktiivinen.

Työn tutkimuksellinen osa tulee olemaan tiivis kooste unisex-vaatteen historiasta, tyylistä ja muotokielestä. Tutkimuksen tarkoitus on antaa tietoa malliston suunnitteluun sekä tukea suunnitteluprosessia. Pääasialliset lähteet ovat kirjoja ja nettiartikkeleita. Tutkimustyö toimii malliston suunnittelun pohjana, sillä käytän tutkimuksen aikana tehtyjä havaintoja mallistoni inspiraationa. Analysoin myös tutkimuksen vaikutusta suunnitteluun. Tutkimuksen lisäksi suunnittelussa otetaan huomioon jo myydyt tuotteet, tuotteiden kysyntä ja kohderyhmä. Malliston suunnittelu -luvussa käyn läpi, millaiset tuotteet ovat olleet suosituimpia ja kerron millaisia tuotteita asiakkaat ovat pyytäneet. Jo olemassa olevat asiakkaat toimivat malliston kohderyhmänä.

5 UNISEX-VAATE

5.1 Unisex-vaatteen historia ja synty

Ensimmäisen maailmansodan jälkeen moni asia oli maailmassa muuttunut. Euroopan uusi aluejako, teollisuuden kärsimät tuhot, vientimarkkinoiden menetys ja sotakorvaukset mullistivat eurooppalaisten elämän. Tästä huolimatta viihdeteollisuus kukoisti, sodan jälkeen ihmisten halu nauttia elämästä kasvoi ja ilmiö näkyi myös muodissa. (Lehner 2001, 18.)

Sodan aikana naiset joutuivat itsenäistymään, sillä miehet taistelivat rintamalla, joten naisia tarvittiin työelämään. Työelämässä selviytyminen kasvatti

naisten itsetuntoa eikä naista nähty enää vain miesten kauniina seuralaisena tai kodin hoitajana, vaan itsenäisenä ihmisenä. Naisten elämä sai monipuolisuutta, joka näkyi myös vaatteessa. Uudenlaisessa vaatteessa pääsi liikkumaan kunnolla ja vaate myös korosti naisten uutta itsevarmuutta. Ihmisen kauneuskäsitys muuttui 1920-luvulla. Nainen ei ollut enää olla kurvikas, vaan ihanne oli pitkä ja hoikka vartalo. Naisen lantion kapeutta korostettiin suoralinjaisilla vaatteilla sekä lyhyet hiukset korostivat pään siroutta. Tämä ilmiö herätti vaikutelman naisten miehistymisestä. (Lehner 2001, 20–21.)

Monet miehet kokivat uudenlaisen naisen uhkana työ- tai sukupuolielämässä. Pelot ovat peräisin myös sukupuolielämän vapautumisesta. Seksistä puhuttiin vapaammin ja homoseksuaalisuus sekä androgynia olivat 1920-luvulla suosittuja teemoja. Androgynialla tarkoitetaan ihmistä, josta löytyy maskuliinisia ja feminiinisiä piirteitä. Androgyninen henkilö voi määritellä itsensä mieheksi, naiseksi tai muun sukupuoliseksi (Seta 2020). Muoti nosti nämä asiat esiin, sillä ajanjakson muoti kyseenalaisti sukupuoliroolit esittämällä naiset miehekkäissä vaatteissa. Myös ensimmäiset yökerhot, joissa homoseksuaalit tapasivat toisiaan, perustettiin 20-luvulla. Naiset pukeutuivat yökerhoon mentäessä miesten vaatteisiin, näin he omaksuivat vastakkaisen sukupuolen tunnusmerkkejä. (Lehner 2001, 21–24.)

Naisen itsenäistyminen ja feminismiliike olivat selvä ponnistuslauta sukupuolirajojen rikkomiselle muodissa. Vaikka tässä kohtaa ei vielä puhuttu unisex-vaatteesta, on tämä tärkeä hetki unisex-vaatteen tulevaisuutta ajatellen. 60-luvulla toisen maailmanlaajuisen feminismiaallon myötä, käsitys unisex-vaatteesta alkaa muotoutua.

Nuorison vaikutus näkyi kulttuurissa sekä vaatekaupassa 1960-luvulla. Vanhempien hyväksyntä ei ollut nuorilla enää tärkein tavoite. Nuoren sukupolvenkokemukset muodista olivat vanhempien ostamat vaatteet tavarataloista, muoti oli jäykkää, tylsää ja aikuisten luomaa. Nuoret 60-luvulla kaipasi vaihtoehtoja 50-luvun farkuille. Kun nuoriso käänsi selkänsä järjestelmälle, alkoi vapautuminen ja vallankumous. Nuorisovallankumouksen ytimessä ilmapiiri oli svengaava ja samaan aikaan markkinoille tullut ehkäisytabletti tuki seksuaalista vallankumousta. (Stevenson 2012, 172–173.)

Seksuaalinen vallankumous oli nähtävillä jo 20-luvun androgyynisen tyylin synnyssä. Seksuaalisuuden vapautuminen, feminismiliike ja suuret mullistukset länsimaissa olivat yhteistä 20-luvun androgyyniselle pukeutumiselle sekä 60-luvun unisex-vaatteelle. Kuten usein trendien synnyssä, nämä saivat alkunsa yhteiskunnassa tapahtuvista muutoksista. Voidaan siis sanoa, että unisex-vaate sai alkunsa seksuaalisesta vallankumouksesta ja feminismiliikkeestä 60-luvulla.

Vallankumoukselliset rikkoivat muodin konventioita sukupuoleen katsomatta. Miespuoliset kuuluisuudet pääsivät muotilehti Vogueen sivuille ja vuonna 1966 muotitalo Yves Saint Laurent lanseerasi malliston, joka sisälsi naiselle mitoitettua housupuvun. (Stevenson 2012, 194.)

Kuva 5. Yves Saint Laurent housupuku 1967 (Stevenson 2012)

Yves Saint Laurent teki muodin historiaa suunnitellessaan naisille suunnatun housupuvun. Puku oli nimeltään Le smoking. Naisten housut olivat erilainen ja käytännöllinen vaihtoehto. Housut jäivät osaksi nuorisokulttuuria. (Stevenson 2012, 194.) Nainen housupuvussa on jäänyt elämään vahvana unisex-tyylinä. Unisex-vaate on hyvin naislähtöinen, sillä jo 20-luvulla nainen korosti miehi-syyttään ja 60-luvulla tämä ilmiö oli nähtävillä uudestaan. Tämä ilmiö saattaa

johtua myös siitä, että muoti oli hyvin naisvaltaista, joten luonnollisesti naiset olivat myös unisex-vaatteen synnyn pääosassa.

New York Times -lehti käytti sanaa unisex ensimmäisen kerran artikkelissaan vuonna 1968, jossa kerrottiin uusista paksupohjaisista kengistä. Tämän jälkeen sana unisex nähtiin käytettävän pari kertaa ennen vuoden 1968 loppua. Tavaratalot ja lehdet loivat uuden vaateosaston nimeltään his'n'hers. Uutta osastoa mainostettiin kuvalla, jossa pariskunta poseeraa samanlaisissa pitsihousuissa. (Hines 2015.)

Kuva 6. Unisex-vaate mainos 1968 (Hines 2015)

Mainoskuvan (kuva 6) tekstissä kerrotaan kuinka unisex-vaate ei ole vain uusi tapa pukeutua, vaan uusi tapa elää. Vaatteen kerrotaan tuovan esiin naisen naisellisuuden ja korostavan miehen miehisyyttä ja seksikkyyttä. Tekstissä myös kerrotaan vaatteen todistavan, että vaatteet eivät erota tyttöjä pojista.

Etnisyyden ihannointi kuului 60-luvun loppupuolen eklektismiin. Monimuotoiseen muotiin sekoittui vanhaa ja uutta, vaikutteita idästä ja lännestä, sekä paljon värejä ja pintarakenteita. Marokko ja Intia olivat suosittuja matkakohteita, jonka seurauksena muodissa alkoi näkyä kaapumaisia hulmuavahelmaisia vaatteita. Näissä kaavuissa nähtiin monivärisiä kuoseja ja kirjailua. Kaftaani oli täydellinen ja monikäyttöinen unisex-vaate, jonka pystyi loihtimaan itse puuvillaisesta päiväpeitteestä. (Stevenson 2012, 196.)

Kuva 7. Kaftaaniin pukeutunut mies Woodstockissa 1969 (Stevenson 2012)

Myös miehet alkoivat rikkoa sukupuolirajoja 60–70 lukujen vaihteessa pukeutumisen kautta. Peacock Revolution oli alakulttuurin liike, joka alkoi Lontoossa 60-luvun loppupuolella. Samaan aikaan kun naiset kokivat toisen aallon feminismiliikkeen, miehet kokeilivat, mitä he voisivat löytää heille asetettujen sukupuoli-odotusten ulkopuolelta. Jotkut kasvattivat pitkät hiukset, varastivat meikkiä äideiltään ja loivat uudenlaisen, imarteleavan ja naisellisen siluetin pukeutu-

misen kautta. (Komar 2016.) Peacock Revolutionin myötä miehet nähtiin vaatteissa, jotka mielletään naisellisiksi, kun aikaisemmin näimme naisen maskuliinissa vaatteissa. Peacock Revolution -tyyliä nähtiin paljon miespuolisilla esiintyjillä, kuten David Bowiella.

Unisex-vaate nosti jälleen hieman päätään 80-luvulla. Buffalo-puku oli monen tekijän summa. Vivienne Westwood suunnitteli yhteistyössä muusikko Malcolm McLarenin kanssa malliston, joka kantoi samaa nimeä kuin McLarenin vuonna 1983 julkaistun albumin singlen nimi, Buffalo Gals. Buffalo-niminen mallisto sisälsi väljiä ja ylisuuria vaatteita. (Stevenson 2012, 232.)

Kuva 8. Malcom McLare, The World's Famous Supreme Team ja mallit pukeutuneina Buffalo-mallistoon (Beech 1983)

Myöhemmin huippustyylisti Ray Petri laittoi alulleen tyylin, joka näkyy muodissa vielä tänäkin päivänä. Yhdessä Judy Blamen, valokuvaajien Mark leBonin ja Jean-Baptist Mondinon sekä suunnittelija Jean Paul Gaultierin kanssa hän haki inspiraatiota kuvauksiin muun muassa Bob Marleyn Buffalo Soldier-sinkusta, McLarenin Buffalo Gals-sinkusta ja Vivienne Westwoodin Buffalo-mallistosta. Näin syntyi buffalo-tyyli (kuva 8). Buffalo-tyyli oli monin tavoin androgyninen, naiset eivät näyttäneet naisilta eivätkä miehet miehiltä. (Stevenson 2012, 232.) Kuvauksia valmistellessaan Ray Petri rikkoi sukupuolen rajoja.

Malleja stailatessaan hän käytti poikia miehinä ja miehiä naisina. Hän keskittyi kuvauksissa miesvartaloon huolimatta siitä, että muoti oli vahvasti naisvaltainen. (Vo 2018.)

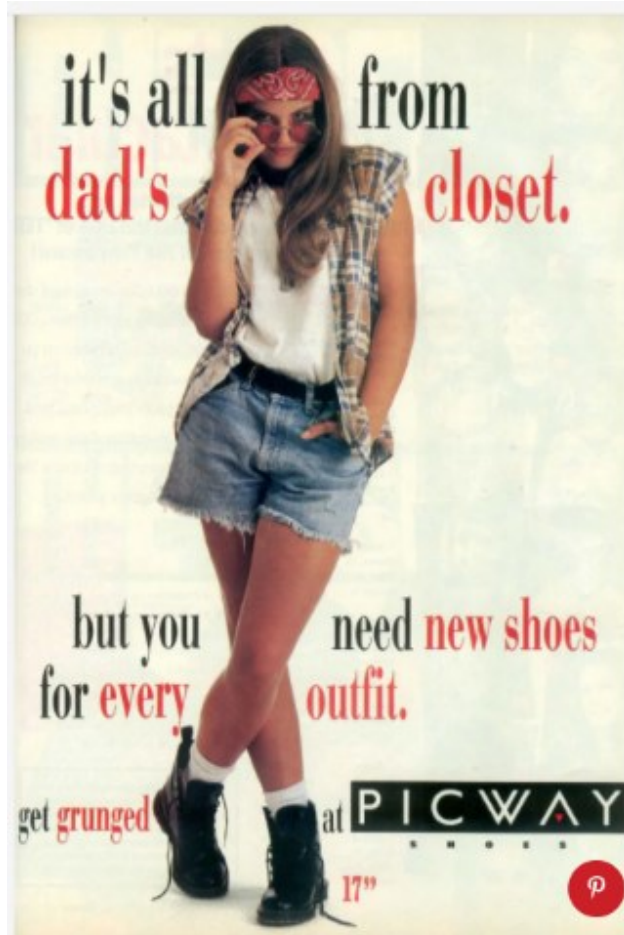
Kuva 9. Kuvia Ray Petrin kuvauksista (Graham 2015)

Kuvassa 9 näkyy, miten nuori poika on stailattu hattuun, jossa on sulka sekä sana killer. Kuvassa 9 on myös mies nahkaisessa hameessa, kuvassa korostetaan miesvartaloa vaatteella, joka mielletään naisen vaatteeksi.

Vapaa ja kokeileva pukeutuminen oli 90-luvulla suosittua ja tästä syystä aikakaudella ei vallinnut selkeää trendiä. Vuosikymmenen muoti leikitteli androgynialla, mutta se myös syvensi sukupuolten välistä kuilua, sillä 90-luku oli urheilullinen, naisellinen, vaatimaton, pramea ja hienosteleva. Muoti oli kaikkea tätä peräkkäin, rinnakkain, limittäin ja lomittain. (Lehner 2001, 102.)

Nuorison keskuudessa oli kuitenkin yksi trendi 90-luvulla. Koska musiikki ja muoti kävelevät käsi kädessä, grunge-musiikkigenre löysi tiensä muotiin ja trendeihin. Unisex-muoti oli trendikästä grunge-aallon myötä ja vuosikymmenen lopulla Yhdysvalloissa tavarataloilla oli unisex-vaatteille omat osastot.

(Eskola 2019.) Kaikki valitsivat vaatteensa samasta vaaterekistä, joka oli täytetty epäsiisteillä puseroilla, housuilla ja t-paidoilla, joiden ostajat eivät jakautuneet naisiin tai miehiin. (Alexander 1997.)

Kuva 10. Picway kenkämainos (Horan 2016)

Kuvassa 10 nuori nainen poseeraa 90-luvun kenkämainoksessa, jonka tekstissä kerrotaan asun olevan peräisin isän vaatekaapista, mutta kenkien täytyy olla uudet jokaiseen asuun. Kuvassa naisella on päällään 90-luvun grunge-tyylille ominainen ruudullinen flanellipaita. Unisex-tyyli oli hyvin nuorisosidonnaista 90-luvulla, sillä tyyli sai vahvasti vaikutteita nuorisomusiikista. Unisex-muodissa ei ole nähtävillä suuria tai merkittäviä käännteitä 2000-luvun alussa. Seuraavan kerran unisex-muoti säväyttää katsojia muotinäytöksissä vuoden 2010 jälkeen.

Vuonna 2015 muotitalo Guccin muotinäytöksessä nähtiin miesmalleja röyhelö- ja pitsipaidoissa, sekä Yves Saint Laurent -muotitalon näytöksessä nähtiin

miesmalleja korkokengissä sekä pinkissä turkistakissa samana vuonna. (Komar 2016.) Vuoteen 2010 asti oli pääasiassa nähty naisia miesten vaatteissa, mutta ei toisinpäin. Nykypäivänä jokin on kuitenkin muuttunut, sillä miesten hameita on nähty useamman muotitalon mallistossa. (Eskola 2019.)

Unisex-muoti näkyy tänä päivänä vahvasti katutyylissä ja trendeissä. Naisten muodissa on pitkään ollut ylisuuria leikkauksia ja vaikutteita on otettu miesten kauluspaidoista, bleisereistä ja puvunhouduista. Naistenmallistot inspiroivat ja palvelevat miehiä, esimerkiksi pienemmän koon etsimisessä tai jos halutaan enemmän vaihtoehtoja. (Eskola 2019.)

Unisex-muoti on ottanut jokseenkin pysyvän muodon 2000-luvulla, ainakin tiettyjen tuotteiden kohdalla. Kaikki ovat pukeutuneet jossain kohtaa elämänsä unisex-vaatteeseen tajuamatta sitä. Tällaisia vaatekappaleita ovat farkkutakki, t-paita, lappuhaalarit, pyjamat, bleiseri ja huppari. (Ahire 2019.) Toki löytyy myös muita unisex-tuotteita, mutta tässä ovat kaikkein tavanomaisimmat.

5.2 Unisex-vaatteen elementit

Tässä luvussa käydään läpi unisex-vaatteessa nähtävillä olevia elementtejä. Elementeillä tarkoitan vaatteen väriä, kuosia ja muotoa, käyn myös läpi unisex-vaatteen luomaa ongelmallista epätasa-arvoa. Ensimmäinen huomattava elementti on unisex-vaatteessa nähtävä muotokieli.

Vaatteiden suunnittelu molemmille sukupuolille koetaan haastavaksi, sillä naisten ja miesten vartalot ovat muodoltaan ja mitoiltaan erilaisia. Esimerkiksi housuissa ongelmaksi muodostuu lantion alue, miesten leikkaus on naisille liian pieni. Paidoissa ongelmaksi muodostuu hartioiden seutu, naisille miesten hartiamitta on liian leveä. Näiden ongelmien vuoksi molemmille sukupuolille suunnatut vaatteet ovat usein muodottomia. (Eskola 2019.)

Suomalainen unisex-vaatebrändi Nomen Nescio tukee vaatteen yhdenvertaisuutta riisumalla sukupuoleen, asemaan ja taustaan liittyviä tunnusmerkkejä. Jos vaate suunnitellaan sopimaan useamman ihmisen vartalolle, tämä tarkoittaa sitä, että vaatteen suunnittelu on hyvin pitkältä kiinni siitä, että se saadaan

istumaan mahdollisimman erilaisiin mittoihin. (Eskola 2019.) Ylisuuret leikkaukset ja vaateen muodottomuus on yksi huomattavin elementti 2000-luvun unisex-vaatteessa. Tähän aiheeseen palataan luvussa seitsemän, sillä asia nousee jälleen ilmi unisex-vaatteiden vertailussa.

Unisex-muodin tarkoitus on minimoida sukupuolten välisiä eroja, mutta joissain tapauksissa unisex-vaate aiheutti päinvastaisen efektin. Joissakin tapauksissa aikuisten unisex-vaate loi kontrastin vaateen ja sen käyttäjän välille, joka veti huomion käyttäjän vartaloon ja tätä kautta korosti sukupuolta. Unisex-muoti teki naisten vaatteista enemmän maskuliinisia, mutta ei koskaan epänaiseksellisia. Yritykset tehdä miesten vaatteista naisellisia, olivat hyvin lyhytkantoisia. (I Knock Fashion 2020.) Tässä tulee jälleen ilmi, miten unisex-muoti on hyvin naisvaltaista. Toteamus siitä, että unisex-vaate syventää sukupuolten välistä kuilua on nähtävillä 90-luvulla ja 2000-luvulla ongelmaan on herätty uudelleen. Onko unisex-vaate todella tasa-arvon asia, jos vaate keskittyy tekemään naisten vaatteista maskuliinisia, mutta miesten pukeutuminen jää taka-alalle.

Nykypäivänä ihmiset rikkovat stereotyyppioita ja tuovat tasa-arvon myös vaatteisiin. Tästä huolimatta nainen housupuvussa koetaan voimakkaaksi itsenäiseksi naiseksi, kun taas mies korkokengissä ja hameessa vetää puoleensa negatiivisia stereotyyppioita. (I Knock Fashion 2020.) Vielä vuonna 2020 on edelleen nähtävillä, miten unisex-vaate on joissakin tapauksissa syventänyt sukupuolten välistä kuilua. Tämä myös herättää ajatuksen siitä, että vaate itsessään ei syvennä kuilua vaan ihmisten totuttu ajatus siitä, mikä on hyväksyttävää ja mikä ei.

Kaksi muuta huomattavaa elementtiä unisex-vaatteessa ovat käytetyt värit ja kuosit. Vaatteeseen tuotiin unisex-henkisyyttä suunnittelemalla koko perheen vaatteet samanlaisesta kuosista. Suosittua 70-luvulla oli myydä vaatesettejä perheille, joissa jokaisen perheenjäsenen vaatteessa oli sama kuosi. (Hines 2015.)

Part of our
57 page collection of
LOUNGEWEAR
and **SLEEPWEAR**
for the entire family

**Ski-look
Family
Sleepwear**

1 Girls' PERMA-PREST®
Fused Pajama. Polyester
and acrylic knit. Long sleeve
pullover top is white with red
neckband and sleeves. Polyester
rib-knit cuffs and neck-
band; screen print on front.
Red pants with elasticated
waist, non-skid vinyl soles.
To retain flame resistant
properties, machine wash,
warm using any detergent but
not soap. Use no bleach.
Tumble dry. No ironing.
Girls' sizes 7, 8, 10, 12, 14.
State size. See Chart 1 on p.
77. Shipping weight 13 oz.
77 C 2825P \$7.99

2 (She & Boy) Duvron® polyester
and Orlon® acrylic knit. Long
sleeve pullover top is white
with red sleeves, screen print
design on front. Red pants
with elasticated waist. Ribbed
neckband. Rib knit cuffs at
wrist and ankles. To retain
flame resistant properties,
machine wash, warm using
any detergent but not soap.
Use no bleach. Tumble dry.

3 Women's. Red neckband.
46" bust sizes 32-34, 36, 38, 40,
42 or 44-46. State letter size.
S, M or L.
Shipping weight 1 lb. \$9.99
46g 2825P

**4 Men's. Red neckband. Fly
front. Chest sizes 36-40-42-44-46-48-50-52-54-56-58-60-62-64-66-68-70-72-74-76-78-80-82-84-86-88-90-92-94-96-98-100-102-104-106-108-110-112-114-116-118-120-122-124-126-128-130-132-134-136-138-140-142-144-146-148-150-152-154-156-158-160-162-164-166-168-170-172-174-176-178-180-182-184-186-188-190-192-194-196-198-200-202-204-206-208-210-212-214-216-218-220-222-224-226-228-230-232-234-236-238-240-242-244-246-248-250-252-254-256-258-260-262-264-266-268-270-272-274-276-278-280-282-284-286-288-290-292-294-296-298-300-302-304-306-308-310-312-314-316-318-320-322-324-326-328-330-332-334-336-338-340-342-344-346-348-350-352-354-356-358-360-362-364-366-368-370-372-374-376-378-380-382-384-386-388-390-392-394-396-398-400-402-404-406-408-410-412-414-416-418-420-422-424-426-428-430-432-434-436-438-440-442-444-446-448-450-452-454-456-458-460-462-464-466-468-470-472-474-476-478-480-482-484-486-488-490-492-494-496-498-500-502-504-506-508-510-512-514-516-518-520-522-524-526-528-530-532-534-536-538-540-542-544-546-548-550-552-554-556-558-560-562-564-566-568-570-572-574-576-578-580-582-584-586-588-590-592-594-596-598-600-602-604-606-608-610-612-614-616-618-620-622-624-626-628-630-632-634-636-638-640-642-644-646-648-650-652-654-656-658-660-662-664-666-668-670-672-674-676-678-680-682-684-686-688-690-692-694-696-698-700-702-704-706-708-710-712-714-716-718-720-722-724-726-728-730-732-734-736-738-740-742-744-746-748-750-752-754-756-758-760-762-764-766-768-770-772-774-776-778-780-782-784-786-788-790-792-794-796-798-800-802-804-806-808-810-812-814-816-818-820-822-824-826-828-830-832-834-836-838-840-842-844-846-848-850-852-854-856-858-860-862-864-866-868-870-872-874-876-878-880-882-884-886-888-890-892-894-896-898-900-902-904-906-908-910-912-914-916-918-920-922-924-926-928-930-932-934-936-938-940-942-944-946-948-950-952-954-956-958-960-962-964-966-968-970-972-974-976-978-980-982-984-986-988-990-992-994-996-998-1000-1002-1004-1006-1008-1010-1012-1014-1016-1018-1020-1022-1024-1026-1028-1030-1032-1034-1036-1038-1040-1042-1044-1046-1048-1050-1052-1054-1056-1058-1060-1062-1064-1066-1068-1070-1072-1074-1076-1078-1080-1082-1084-1086-1088-1090-1092-1094-1096-1098-1100-1102-1104-1106-1108-1110-1112-1114-1116-1118-1120-1122-1124-1126-1128-1130-1132-1134-1136-1138-1140-1142-1144-1146-1148-1150-1152-1154-1156-1158-1160-1162-1164-1166-1168-1170-1172-1174-1176-1178-1180-1182-1184-1186-1188-1190-1192-1194-1196-1198-1200-1202-1204-1206-1208-1210-1212-1214-1216-1218-1220-1222-1224-1226-1228-1230-1232-1234-1236-1238-1240-1242-1244-1246-1248-1250-1252-1254-1256-1258-1260-1262-1264-1266-1268-1270-1272-1274-1276-1278-1280-1282-1284-1286-1288-1290-1292-1294-1296-1298-1300-1302-1304-1306-1308-1310-1312-1314-1316-1318-1320-1322-1324-1326-1328-1330-1332-1334-1336-1338-1340-1342-1344-1346-1348-1350-1352-1354-1356-1358-1360-1362-1364-1366-1368-1370-1372-1374-1376-1378-1380-1382-1384-1386-1388-1390-1392-1394-1396-1398-1400-1402-1404-1406-1408-1410-1412-1414-1416-1418-1420-1422-1424-1426-1428-1430-1432-1434-1436-1438-1440-1442-1444-1446-1448-1450-1452-1454-1456-1458-1460-1462-1464-1466-1468-1470-1472-1474-1476-1478-1480-1482-1484-1486-1488-1490-1492-1494-1496-1498-1500-1502-1504-1506-1508-1510-1512-1514-1516-1518-1520-1522-1524-1526-1528-1530-1532-1534-1536-1538-1540-1542-1544-1546-1548-1550-1552-1554-1556-1558-1560-1562-1564-1566-1568-1570-1572-1574-1576-1578-1580-1582-1584-1586-1588-1590-1592-1594-1596-1598-1600-1602-1604-1606-1608-1610-1612-1614-1616-1618-1620-1622-1624-1626-1628-1630-1632-1634-1636-1638-1640-1642-1644-1646-1648-1650-1652-1654-1656-1658-1660-1662-1664-1666-1668-1670-1672-1674-1676-1678-1680-1682-1684-1686-1688-1690-1692-1694-1696-1698-1700-1702-1704-1706-1708-1710-1712-1714-1716-1718-1720-1722-1724-1726-1728-1730-1732-1734-1736-1738-1740-1742-1744-1746-1748-1750-1752-1754-1756-1758-1760-1762-1764-1766-1768-1770-1772-1774-1776-1778-1780-1782-1784-1786-1788-1790-1792-1794-1796-1798-1800-1802-1804-1806-1808-1810-1812-1814-1816-1818-1820-1822-1824-1826-1828-1830-1832-1834-1836-1838-1840-1842-1844-1846-1848-1850-1852-1854-1856-1858-1860-1862-1864-1866-1868-1870-1872-1874-1876-1878-1880-1882-1884-1886-1888-1890-1892-1894-1896-1898-1900-1902-1904-1906-1908-1910-1912-1914-1916-1918-1920-1922-1924-1926-1928-1930-1932-1934-1936-1938-1940-1942-1944-1946-1948-1950-1952-1954-1956-1958-1960-1962-1964-1966-1968-1970-1972-1974-1976-1978-1980-1982-1984-1986-1988-1990-1992-1994-1996-1998-2000-2002-2004-2006-2008-2010-2012-2014-2016-2018-2020-2022-2024-2026-2028-2030-2032-2034-2036-2038-2040-2042-2044-2046-2048-2050-2052-2054-2056-2058-2060-2062-2064-2066-2068-2070-2072-2074-2076-2078-2080-2082-2084-2086-2088-2090-2092-2094-2096-2098-2100-2102-2104-2106-2108-2110-2112-2114-2116-2118-2120-2122-2124-2126-2128-2130-2132-2134-2136-2138-2140-2142-2144-2146-2148-2150-2152-2154-2156-2158-2160-2162-2164-2166-2168-2170-2172-2174-2176-2178-2180-2182-2184-2186-2188-2190-2192-2194-2196-2198-2200-2202-2204-2206-2208-2210-2212-2214-2216-2218-2220-2222-2224-2226-2228-2230-2232-2234-2236-2238-2240-2242-2244-2246-2248-2250-2252-2254-2256-2258-2260-2262-2264-2266-2268-2270-2272-2274-2276-2278-2280-2282-2284-2286-2288-2290-2292-2294-2296-2298-2300-2302-2304-2306-2308-2310-2312-2314-2316-2318-2320-2322-2324-2326-2328-2330-2332-2334-2336-2338-2340-2342-2344-2346-2348-2350-2352-2354-2356-2358-2360-2362-2364-2366-2368-2370-2372-2374-2376-2378-2380-2382-2384-2386-2388-2390-2392-2394-2396-2398-2400-2402-2404-2406-2408-2410-2412-2414-2416-2418-2420-2422-2424-2426-2428-2430-2432-2434-2436-2438-2440-2442-2444-2446-2448-2450-2452-2454-2456-2458-2460-2462-2464-2466-2468-2470-2472-2474-2476-2478-2480-2482-2484-2486-2488-2490-2492-2494-2496-2498-2500-2502-2504-2506-2508-2510-2512-2514-2516-2518-2520-2522-2524-2526-2528-2530-2532-2534-2536-2538-2540-2542-2544-2546-2548-2550-2552-2554-2556-2558-2560-2562-2564-2566-2568-2570-2572-2574-2576-2578-2580-2582-2584-2586-2588-2590-2592-2594-2596-2598-2600-2602-2604-2606-2608-2610-2612-2614-2616-2618-2620-2622-2624-2626-2628-2630-2632-2634-2636-2638-2640-2642-2644-2646-2648-2650-2652-2654-2656-2658-2660-2662-2664-2666-2668-2670-2672-2674-2676-2678-2680-2682-2684-2686-2688-2690-2692-2694-2696-2698-2700-2702-2704-2706-2708-2710-2712-2714-2716-2718-2720-2722-2724-2726-2728-2730-2732-2734-2736-2738-2740-2742-2744-2746-2748-2750-2752-2754-2756-2758-2760-2762-2764-2766-2768-2770-2772-2774-2776-2778-2780-2782-2784-2786-2788-2790-2792-2794-2796-2798-2800-2802-2804-2806-2808-2810-2812-2814-2816-2818-2820-2822-2824-2826-2828-2830-2832-2834-2836-2838-2840-2842-2844-2846-2848-2850-2852-2854-2856-2858-2860-2862-2864-2866-2868-2870-2872-2874-2876-2878-2880-2882-2884-2886-2888-2890-2892-2894-2896-2898-2900-2902-2904-2906-2908-2910-2912-2914-2916-2918-2920-2922-2924-2926-2928-2930-2932-2934-2936-2938-2940-2942-2944-2946-2948-2950-2952-2954-2956-2958-2960-2962-2964-2966-2968-2970-2972-2974-2976-2978-2980-2982-2984-2986-2988-2990-2992-2994-2996-2998-3000-3002-3004-3006-3008-3010-3012-3014-3016-3018-3020-3022-3024-3026-3028-3030-3032-3034-3036-3038-3040-3042-3044-3046-3048-3050-3052-3054-3056-3058-3060-3062-3064-3066-3068-3070-3072-3074-3076-3078-3080-3082-3084-3086-3088-3090-3092-3094-3096-3098-3100-3102-3104-3106-3108-3110-3112-3114-3116-3118-3120-3122-3124-3126-3128-3130-3132-3134-3136-3138-3140-3142-3144-3146-3148-3150-3152-3154-3156-3158-3160-3162-3164-3166-3168-3170-3172-3174-3176-3178-3180-3182-3184-3186-3188-3190-3192-3194-3196-3198-3200-3202-3204-3206-3208-3210-3212-3214-3216-3218-3220-3222-3224-3226-3228-3230-3232-3234-3236-3238-3240-3242-3244-3246-3248-3250-3252-3254-3256-3258-3260-3262-3264-3266-3268-3270-3272-3274-3276-3278-3280-3282-3284-3286-3288-3290-3292-3294-3296-3298-3300-3302-3304-3306-3308-3310-3312-3314-3316-3318-3320-3322-3324-3326-3328-3330-3332-3334-3336-3338-3340-3342-3344-3346-3348-3350-3352-3354-3356-3358-3360-3362-3364-3366-3368-3370-3372-3374-3376-3378-3380-3382-3384-3386-3388-3390-3392-3394-3396-3398-3400-3402-3404-3406-3408-3410-3412-3414-3416-3418-3420-3422-3424-3426-3428-3430-3432-3434-3436-3438-3440-3442-3444-3446-3448-3450-3452-3454-3456-3458-3460-3462-3464-3466-3468-3470-3472-3474-3476-3478-3480-3482-3484-3486-3488-3490-3492-3494-3496-3498-3500-3502-3504-3506-3508-3510-3512-3514-3516-3518-3520-3522-3524-3526-3528-3530-3532-3534-3536-3538-3540-3542-3544-3546-3548-3550-3552-3554-3556-3558-3560-3562-3564-3566-3568-3570-3572-3574-3576-3578-3580-3582-3584-3586-3588-3590-3592-3594-3596-3598-3600-3602-3604-3606-3608-3610-3612-3614-3616-3618-3620-3622-3624-3626-3628-3630-3632-3634-3636-3638-3640-3642-3644-3646-3648-3650-3652-3654-3656-3658-3660-3662-3664-3666-3668-3670-3672-3674-3676-3678-3680-3682-3684-3686-3688-3690-3692-3694-3696-3698-3700-3702-3704-3706-3708-3710-3712-3714-3716-3718-3720-3722-3724-3726-3728-3730-3732-3734-3736-3738-3740-3742-3744-3746-3748-3750-3752-3754-3756-3758-3760-3762-3764-3766-3768-3770-3772-3774-3776-3778-3780-3782-3784-3786-3788-3790-3792-3794-3796-3798-3800-3802-3804-3806-3808-3810-3812-3814-3816-3818-3820-3822-3824-3826-3828-3830-3832-3834-3836-3838-3840-3842-3844-3846-3848-3850-3852-3854-3856-3858-3860-3862-3864-3866-3868-3870-3872-3874-3876-3878-3880-3882-3884-3886-3888-3890-3892-3894-3896-3898-3900-3902-3904-3906-3908-3910-3912-3914-3916-3918-3920-3922-3924-3926-3928-3930-3932-3934-3936-3938-3940-3942-3944-3946-3948-3950-3952-3954-3956-3958-3960-3962-3964-3966-3968-3970-3972-3974-3976-3978-3980-3982-3984-3986-3988-3990-3992-3994-3996-3998-4000-4002-4004-4006-4008-4010-4012-4014-4016-4018-4020-4022-4024-4026-4028-4030-4032-4034-4036-4038-4040-4042-4044-4046-4048-4050-4052-4054-4056-4058-4060-4062-4064-4066-4068-4070-4072-4074-4076-4078-4080-4082-4084-4086-4088-4090-4092-4094-4096-4098-4100-4102-4104-4106-4108-4110-4112-4114-4116-4118-4120-4122-4124-4126-4128-4130-4132-4134-4136-4138-4140-4142-4144-4146-4148-4150-4152-4154-4156-4158-4160-4162-4164-4166-4168-4170-4172-4174-4176-4178-4180-4182-4184-4186-4188-4190-4192-4194-4196-4198-4200-4202-4204-4206-4208-4210-4212-4214-4216-4218-4220-4222-4224-4226-4228-4230-4232-4234-4236-4238-4240-4242-4244-4246-4248-4250-4252-4254-4256-4258-4260-4262-4264-4266-4268-4270-4272-4274-4276-4278-4280-4282-4284-4286-4288-4290-4292-4294-4296-4298-4300-4302-4304-4306-4308-4310-4312-4314-4316-4318-4320-4322-4324-4326-4328-4330-4332-4334-4336-4338-4340-4342-4344-4346-4348-4350-4352-4354-4356-4358-4360-4362-4364-4366-4368-4370-4372-4374-4376-4378-4380-4382-4384-4386-4388-4390-4392-4394-4396-4398-4400-4402-4404-4406-4408-4410-4412-4414-4416-4418-4420-4422-4424-4426-4428-4430-4432-4434-4436-4438-4440-4442-4444-4446-4448-4450-4452-4454-4456-4458-4460-4462-4464-4466-4468-4470-4472-4474-4476-4478-4480-4482-4484-4486-4488-4490-4492-4494-4496-4498-4500-4502-4504-4506-4508-4510-4512-4514-4516-4518-4520-4522-4524-4526-4528-4530-4532-4534-4536-4538-4540-4542-4544-4546-4548-4550-4552-4554-4556-4558-4560-4562-4564-4566-4568-4570-4572-4574-4576-4578-4580-4582-4584-4586-4588-4590-4592-4594-4596-4598-4600-4602-4604-4606-4608-4610-4612-4614-4616-4618-4620-4622-4624-4626-4628-4630-4632-4634-4636-4638-4640-4642-4644-4646-4648-4650-4652-4654-4656-4658-4660-4662-4664-4666-4668-4670-4672-4674-4676-4678-4680-4682-4684-4686-4688-4690-4692-4694-4696-4698-4700-4702-4704-4706-4708-4710-4712-4714-4716-4718-4720-4722-4724-4726-4728-4730-4732-4734-4736-4738-4740-4742-4744-4746-4748-4750-4752-4754-4756-4758-4760-4762-4764-4766-4768-4770-4772-4774-4776-4778-4780-4782-4784-4786-4788-4790-4792-4794-4796-4798-4800-4802-4804-4806-4808-4810-4812-4814-4816-4818-4820-4822-4824-4826-4828-4830-4832-4834-4836-4838-4840-4842-4844-4846-4848-4850-4852-4854-4856-4858-4860-4862-4864-4866-4868-4870-4872-4874-4876-4878-4880-4882-4884-4886-4888-4890-4892-4894-4896-4898-4900-4902-4904-4906-4908-4910-4912-4914-4916-4918-4920-4922-4924-4926-4928-4930-4932-4934-4936-4938-4940-4942-4944-4946-4948-4950-4952-4954-4956-4958-4960-4962-4964-4966-4968-4970-4972-49**

naisille muodon ja sopivuuden mukaan. Hän myös uskoo, että naisen vaateen tulee aina olla naisellinen ja miehen vaateen maskuliininen. Hän silti suosittelee kumpaakin tyyliä sekä miehille että naisille. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että on olemassa esimerkiksi takki miehille tietyllä värillä ja kuosilla. Sitten löytyy takki naisille samasta kankaasta ja kuosista, joka on hie-man muutettu. Hän kertoo, kuinka aluksi nämä takit saattavat näyttää samalta, mutta tarkasti katsottuna naisten takissa on pieni naisellinen vivahdus. Hän kuvaa vaatteitaan mieluummin sanalla multisex, sillä yksi tyyli sopii monelle. (Moroz, 2015.) Jarnach kertoo haastattelussaan, miten hän tuo saman kuosin ja värin sekä naisen, että miehen vaatteeseen. Tässä on jälleen nähtävillä kuosilla leikittely. Haluan tässä kohtaa myös tarttua sanaan multisex ja Jarnachin toteamukseen siitä, että hän ei koskaan kuvailisi vaatteitaan sanalla unisex.

Unisex-sanan vieroksuminen tulee ilmi useammassa tuoreessa artikkelissa ja suunnittelijahaastattelussa. Mielestäni unisex-sanan rinnalle tarvittaisiin uusi, modernimpi sana. Unisex-vaateen pyrkimys historiassa on ollut samankaltaista mies ja nainen tietyllä tapaa. Tästä syystä uskon, että sana unisex alkaa tuntua vanhanaikaiselta, sillä nykypäivänä halutaan tuoda ilmi sukupuolten moninaisuutta ja sitä, että maskuliiniset ja feminiiniset tyylit ovat hyväksyttävissä sukupuolesta riippumatta. Sana multisex kuvaa mielestäni hyvin vaateen monimuotoisuutta ja sitä, että vaateen ei tarvitse olla muodoton sopiakseen kaikille sukupuolille ja vaatteessa saa olla näkyvillä sukupuolet. Multisex-vaatteesta löytyy erilaisia elementtejä, olivat ne sitten maskuliinisia tai naisellisia, mutta nämä erilaiset tyylit ovat tarjolla kaikille. Toki maskuliinisten ja feminiinisten elementtien riisuminen vaatteesta voi olla myös tyylillinen valinta ja tämänkaltaista vaatetta sana unisex kuvaa hyvin. Mutta nykypäivä kaipaa mielestäni uutta sanaa, joka kuvaa vaatteita, jotka ovat tarkoitettu kaikille sukupuolille maskuliinisuudesta tai feminiinisydestä huolimatta.

Unisex-vaatteesta löytyy monenlaisia elementtejä. Jos unisex-vaatetta tarkastellaan hyvin mustavalkoisesti, voidaan sanoa, että nykypäivänä unisex-vaate on muodoltaan ylisuuri ja melko muodoton, vaikka tämä seikka on hyvin trendisidonnainen. Kuosien ja värien yhteneväinen käyttö on pysynyt unisex-vaatteessa 60-luvulta asti. Tämä voidaan myös nimetä yhdeksi unisex-vaateen

elementiksi. Unisex-vaatteen elementtejä voidaan tarkastella myös hieman syvemmin, jos jätetään vaatteessa päältä päin näkyvät asiat hetkeksi sivuun. Unisex-vaatteen naisvaltaisuus, vaatteen tekemä kuilu sukupuolten välille ja sukupuolille miellettyjen tyylien (feminiinisyys ja maskuliinisuus) pois sulkeminen voidaan nähdä myös unisex-vaatteen elementteinä.

5.3 Unisex-mallistojen yhteneväisyydet ja erot 2000-luvulla

Suunnittelija Wolfgang Jarnach kertoi vuonna 2015 haastattelussaan, miten hän käyttää samaa kuosia ja väriä sekä naisten että miesten vaatteissa (Moroz, 2015). Jo 60-luvulla sukupuoli tasa-arvoa korostettiin tuomalla naisten ja miesten vaatteisiin samat kuosit ja värit. Tämä kyseinen unisex-vaatetrendi näkyy edelleen vuonna 2020. Vuonna 2019 Marimekko lanseerasi unisex-malliston nimeltään Kioski. Unisex-mallistoon kuuluu perustuotteita, kuten t-paitoja, huppareita, lippiksiä ja laukkuja. Mallisto tuo unikkokuvion urbaanin asiakkaan ulottuville. (Haaksluoto 2019.)

Kuva 12. Kollaasi Marimekon unisex-malliston tuotteista (Lahtinen 2020)

Marimekon unisex-mallistossa on nähtävillä (kuva 12) kuosien ja värien yhtenäinen käyttö. Saman kuosin käyttö unisex-mallistoissa toimii hyvänä yhteneväisyyden tekijänä. Eri variaatiot kuosista tuovat vaihtelevuutta mallistoon. Kuosien käyttö eri variaatioina on selvä yhteneväisyys 2000-luvun unisex-mallistoissa.

Tutkiessani 2000-luvun unisex-vaatebrändejä ja niiden mallistojaan, näin melko selkeän tyylillisen eron. Unisex-mallistoissa näyttäisi olevan kahta erilaista trendiä. Osalla brändeistä mallistot noudattavat hyvin tyypillistä unisex-vaatteen kaavaa. Mallistot ovat pelkistettyjä, suoralinjaisia ja sisältävät perusvaatteita, kuten t-paitoja, kauluspaitoja ja huppareita.

Hyviä esimerkkejä tällaisista brändeistä ovat Nomen Nescio, Appletrees, Rad Hourani ja Acne Studiosi. Näistä esimerkeistä Nomen Nescio ja Appletrees määrittelevät itsensä unisex-brändiksi, eli ne eivät jaa tuotteitaan miehet ja naiset -kategorioihin (Eskola 2019). Lisäksi Rad Hourani määrittelee olevansa unisex-brändi (Noor 2017). Acne Studios on tässä joukossa poikkeus. Brändillä on erillisiä unisex-mallistoja, mutta ei määrittele itseään unisex-brändiksi.

Kuva 13. Kollaasi Nomen Nescio, Appletrees, Rad Hourani ja Acne Studios merkkien unisex-vaatteista (Lahtinen 2020)

Näiden merkkien tuotteissa on selviä yhteneväisyyksiä. Mallit ovat hyvin suoralinjaisia, pelkistettyjä ja sisältävät perustuotteita. Nomen Nescion tuotteet ovat kaikki mustia ja brändin valikoimissaan on saatavilla takkeja, huppareita, t-paitoja, hattuja ja huiveja. Appletrees -verkkokaupassa vaatteet ovat mallien

sijaan esitetty vaatepuilla. Suurin osa Appletreesin tuotteista ovat kauluspai-
toja eri väreissä ja malleissa, kaikki paidat ovat malliltaan hyvin suoria. Rad
Hourani on hyvin samankaltainen kuin Nomen Nescio. Rad Houranin tuotteet
ovat väriltään hyvin pelkistettyjä tai täysin mustia, mallit ovat suoria ja yksin-
kertaisia. Acne Studios tuo vertailtavaan joukkoon hieman väriä. Acne Studio-
sin unisex-mallistoissa on silti nähtävillä samankaltaisuuksia. Tuotteet koostu-
vat pääasiassa perustuotteista, kuten huppareista, takeista ja t-paidoista.
Vaatteiden mallit ovat myös hyvin pelkistettyjä ja suoria.

Toinen unisex-vaatetrendi on täysi vastakohta pelkistetyille yksinkertaiselle
unisex-vaatteelle. Näistä vaatteista löytyy väriä, tekstuuria ja leikkimielisyyttä.
Hyviä esimerkkejä tämän kaltaisista brändeistä ovat Nicopanda, Lazoschmidl
ja Jacqueline Loekito. Näistä brändeistä kaikki määrittelevät itsensä unisex-
brändeiksi, tavalla tai toisella. Nicopandan tapa lähestyä unisex-muotia on an-
tanut brändille johtavan aseman sukupuoli-rajaja rikkovan muodin parissa
(Thompson 2016). Lazoschmidl alleviivaa, että heidän asiakkaansa ei tarvitse
määritellä sukupuoltaan lainkaan (Eskola 2019). Jacqueline Loekiton mallistot
ovat taiteellisia, jotka sisältävät tyypillisiä maskuliinisia ja naisellisia element-
tejä, kuten pukumaisia leikkauksia ja kirkkaita värejä (Stolerman 2020).

Kuva 14. Kollaasi Nicopanda, Jacqueline Loekito ja Lazoschmidl brändien unisex-vaatteista
(Lahtinen 2020)

Brändien tuotteissa on paljon yhtäläisyyksiä. Perusvaatekappaleilla leikittely näkyy kaikkien brändien mallistoissa, esimerkiksi Nicopandan ja Lazoschmidlin paidoissa on olkapäältä lähtevä röhkelökoriste (kuva 14). Värien käyttö on myös yhteinen tekijä, sillä kaikissa mallistoissa värit ovat vahvassa roolissa. Tämän lisäksi erilaisia tekstuureja on nähtävillä kaikissa mallistoissa. Lazoschmidlin mallistoissa on paljon erilaisia kiiltäviä ja kimaltavia materiaaleja ja Jacqueline Loekiton mallistoissa kiiltävän materiaalin lisäksi nähtävillä on myös pehmeitä ja turkismaisia materiaaleja. Samat tekstuurit ovat nähtävillä myös Nicopandan lukuisissa mallistoissa.

Vaikka mainituissa brändeissä ja niiden mallistoissa on eroavaisuuksia, löytyy niistä myös samankaltaisuuksia. Ylisuuria leikkauksia on ollut muodissa jo pitkään, ja tämä trendi näkyy myös unisex-vaatteessa (Eskola 2019). Ylisuuria leikkauksia löytyy edellä mainittujen brändien mallistoista, huolimatta siitä edustaako brändi mainitsemaani pelkistettyä tyyliä vai leikittelevää väriloistoa. Suuret leikkaukset ovat näille eri tyyilleille yhteinen tekijä.

Kuva 15. Kollaasi Nomen Nescio, Acne Studios, Nicopanda ja Jacqueline Loekito brändien tuotteista (Lahtinen 2020)

Kuvassa 15 näkyvät ylisuuret vaatteet antavat hyvän lähtökohdan sovittaa vaate kummallekin sukupuolelle. Vaikka brändien tyyli on hyvin erilainen, löytyy niistä erojen lisäksi myös yhteisiä tekijöitä. Tekemäni jaottelu kahdelle eriytylille on melko karkea, mutta antaa hyvän kuvan siitä, millaisia unisex-mallistoja 2000-luvulta löytyy. Valitsin nämä brändit siitä syystä, että ne määrittelevät itsensä unisex-vaatemerkiksi. Mielestäni Nicopanda, Jacqueline Loekito ja Lazoschmidl sopisivat hyvin modernimman multisex -sanan alle. Brändien vaatteissaan näkyvät sukupuolet, ja erilaisia tyyliä on sekä miehille että naisille.

Yhteistä 2000-luvun unisex-brändeille on ylisuuret leikkaukset sekä kuosien käyttö unisex-mallistoissa erilaisina variaatioina. Erona voidaan pitää pelkistettyä ja perinteistä unisex-tyyliä, sekä modernimpaa multisex-tyyliä, jossa on selviä maskuliinisia ja feminiinisiä tyyliä. Erona brändien välillä on myös värien käyttö, vaikka tällä saralla löytyy myös yhteneväisyyttä. Pelkistetyille ja perinteiselle unisex-brändille on ominaista vähäinen värien käyttö, kun taas multisex-tyylin alle sopivat brändit suosivat värejä.

6 UNISEX-MALLISTON SUUNNITTELU

Malliston toteutuksessa lähdin liikkeelle yrityksen jo olemassa olevasta ilmeestä ja sen ylläpitämisestä. TIE-mallissa esteettisyyteen liitetään sommitteleelementit, suunnitteluperiaatteet sekä ihmisen ja vaatteiden suhde. Yrityksen estetiikka on melko selkeä, mutta haluan kuitenkin kehittää sitä jonkin verran. Suunnitteluperiaatteena on yrityksen ilmeen ylläpitäminen ja kehittäminen. Yrityksen ilme on melko synkkä ja surumielinen, näkyyhän se jo nimessä, Murhe Clothing. Tämä sama estetiikka tulee olemaan malliston kulmakiviä. Tämän lisäksi mietin myös ihmisen ja vaatteiden välistä suhdetta mallistossani.

Vaikka malliston taustana toimii unisex-vaatteen tutkimus, en halua painottaa tätä mallistossani. Tämän sijaan malliston pääpaino tulee olemaan kankaan maalauksissa eli painottuen taiteellisuuteen. Vaatteen mallin, värin ja yksityiskohtien on tarkoitus jäädä toissijaiseksi asiaksi ja vetonaulana toimii maalauk-

set. Tästä ajatuksesta mallisto sai nimen Kanvas. Seuraavaksi lähdin miettimään aikaisempien tuotteiden kysyntää ja myyntiä. Eniten kiinnostusta herättänyt tuotteeni on ollut collegepaita, johon olin maalannut suuren pelletaiheisen kuvan.

Kuva 16. Murhe Clothing collegepaita (Lahtinen 2020)

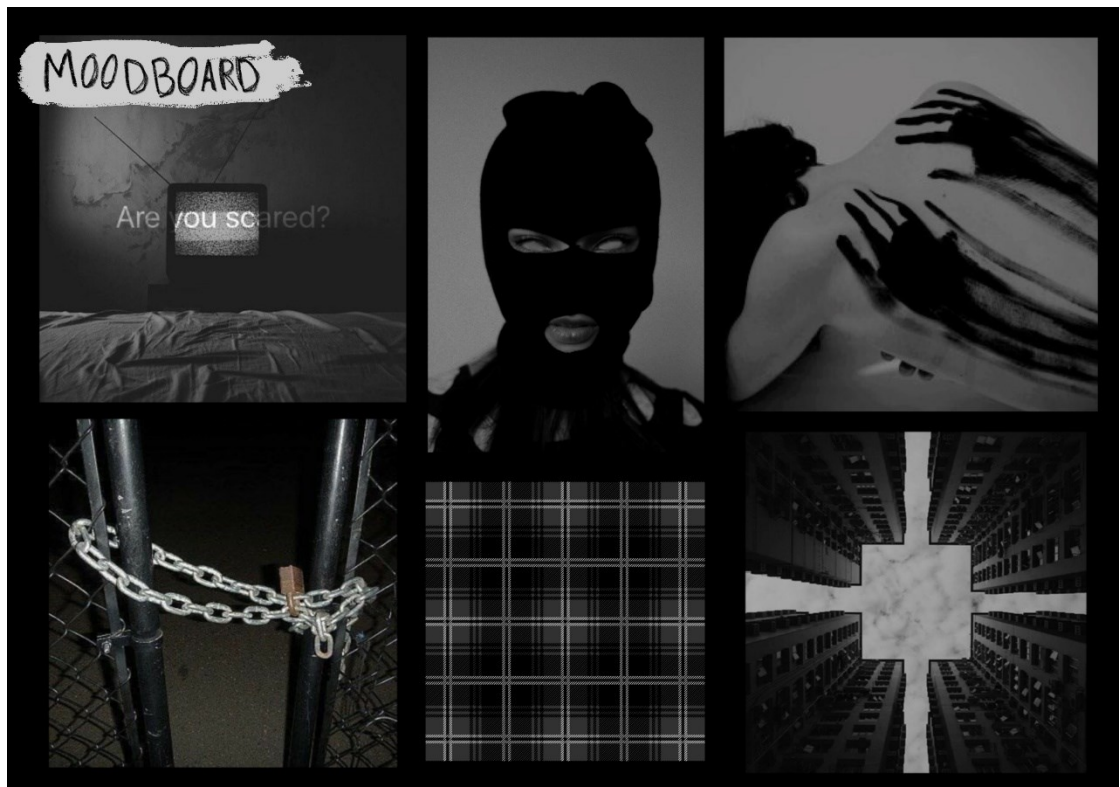
Collegepaita on perusmallinen pidennetyllä helmalla (kuva 16). Tämän paidan julkaisun ja myynnin jälkeen sain yhteydenottoja, joissa kysyttiin, onko pitkän mallisia paitoja tulossa lisää. Lähdin purkamaan peruscollegepaidan ajatusta TIE-mallin toimivuus-kohdan kautta. Toimivuuteen mallissa liitetään pukeminen, riisuminen, mukavuus, suojaavuus, istuvuus ja liikkuvuus. Paidan mallin täytyi olla yksinkertainen, jos haluan pääpainon olevan maalauksissa ja paidan toimivan ikään kuin kanvaksena. Tämän lisäksi malliston suunnittelussa täytyy ottaa huomioon tuotteiden toteutus. Tätä ei mainita TIE-mallissa, mutta haluan sisällyttää toimivuuteen myös toteutuksen, sillä kaavoitan, leikkaan, ompelen ja maalaan malliston itse myyntiä varten. Koska mallistoa on toteuttamassa vain yksi henkilö, on järkevää pitää mallit mahdollisimman yksinkertaisina ja välttää turhia yksityiskohtia tai vaikeita saumarakenteita.

TIE-mallissa ilmaisevuutta käsitellään arvojen, roolien, itsearvostuksen ja statuksen kautta. Yrityksen toiminnassa tärkeinä arvoina ovat alusta asti olleet ekologisuus sekä eettisyys. Haluan tuoda tätä tulevaisuudessa enemmän

esille esimerkiksi pakkausmateriaaleissa sekä tuotteiden materiaalissa. Kankaanmaalauksen takia malliston materiaalin täytyy olla joko puuvillaa tai hamppua. Hamppu olisi näistä ekologisempi vaihtoehto, mutta haluan kankaan olevan neulottua eikä kudottua ja hamppua on melko vaikea löytää neulottuna. Tästä syystä päädyin puuvillacollegekankaaseen. Esteettisyyden lisäksi malliston maalauksellisuus tulee ilmi myös ilmaisevuudessa. Uskon taidepainotteisen malliston vetoavan jo olemassa olevaan asiakaskuntaani, sillä olen saanut hyvää palautetta maalauksista.

6.1 Luonnokset ja moodboard

Kokosin malliston moodboardin luonnostelun kanssa samanaikaisesti, sillä luonnostelun alettua tiesin paremmin malliston tunnelman. Malliston tunnelman lisäksi halusin moodboardin ilmentävän myös yrityksen yleistä ilmettä. Lähdin kokoamaan moodboardia tietyt sanat mielessäni, jotka kuvaavat tulevaa mallistoa. Nämä sanat olivat maalauksellinen, tunteikas, pelottava, synkkä ja suoralinjainen.

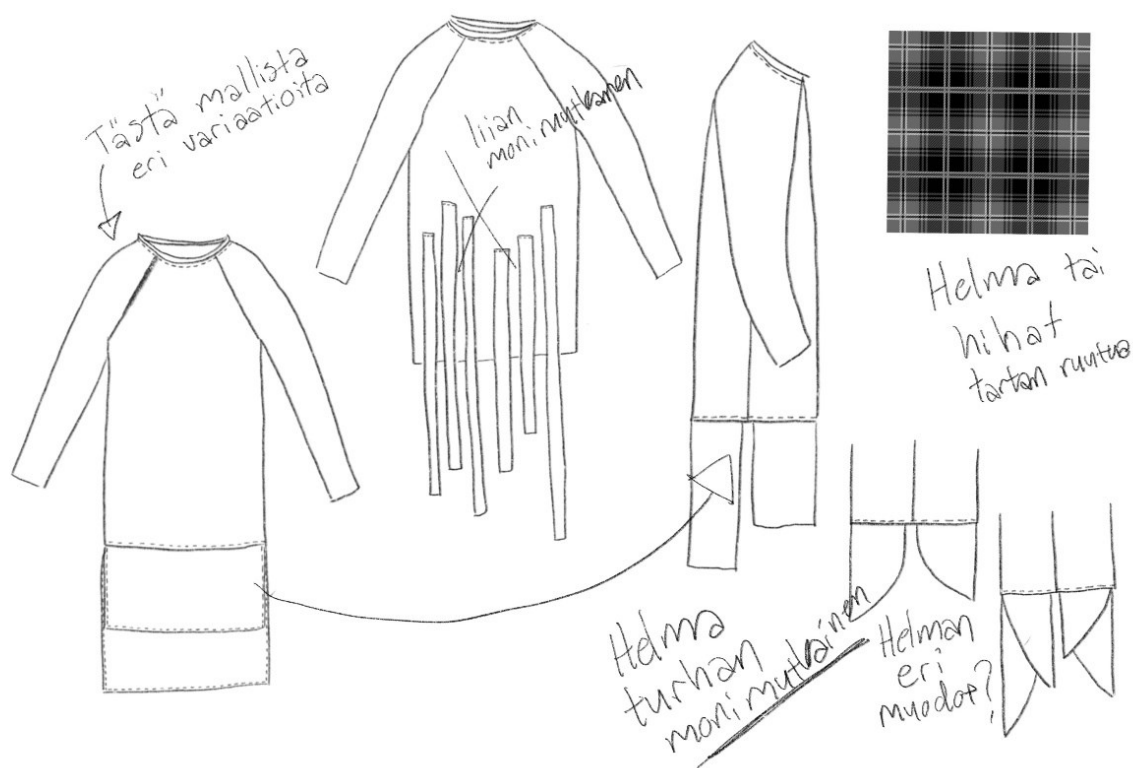

Kuva 17. Malliston moodboard (Lahtinen 2020)

Hain moodboardiin synkkää ja hieman pelottavaa tunnelmaa. Kuvassa 17 oikealla yläkulmassa oleva kuva kuvastaa malliston maalauksellisuutta ja sen

alapuolelta löytyvä kuva kertoo malliston minimalisesta yksinkertaisuudesta ja suorista linjoista. Kuva tartan-kuosista kertoo malliston materiaaleista ja yksityiskohdista. Loput kuvat tuovat moodboardiin synkkää ja pelottavaa tunnelmaa.

Luonnosteluvaiheessa lähdin liikkeelle collegepaidasta. Tiesin jo alussa, että paita tulee olemaan malliltaan pitkä ja että maalauksille on tilaa mahdollisimman paljon. Tästä syystä mallisto sisältää vain yläosia, sillä en koe tarvetta alaosien suunnittelulle, pitkä paita toimii myös alaosana. Luonnostelun jatkuessa päätin pitää collegepaidan malliston keskipisteenä, sillä perusmallisesta paidasta on mahdollista tehdä eri variaatioita. Tämä mahdollistaa myös saman kaavan käytön malliston pohjana, jolloin voin muokata yhdestä collegepaidan kaavasta helposti erilaisia malleja. Paidan mallia miettiessäni luonnostelin paidan helmasta erilaisia vaihtoehtoja, jolla voisin tuoda mallistoon vaihtelevuutta.

Kuva 18. Kanvas malliston paidan luonnostelu ja erilaiset helmavariaatiot (Lahtinen 2020)

Kuvassa 18 näkyvä poikittainen linja jonka jälkeen helma jatkuu, tuntui kuitenkin monimutkaiselta. Poikittainen linja on täysin turha ja ompelutyössä säästy

aikaa, jos helma olisi osa koko kappaletta. Tässä syntyisi myös ongelmaksi helman huollittelu, jos en halua jättää reunaa huolittelematta. Kuvassa vasemmalla olen piirtänyt mallin helman tikkaukset kuvastamaan kaksinkertaista kangasta, mutta tämä olisi materiaalin ja ajan tuhlausta. Myös keskellä kuvassa näkyvä malli, jossa yksityiskohtana on roikkuvia nauhoja, oli turhan monimutkainen. Nauhat myös vievät tilaa mahdollisilta maalauksilta. Tässä kohtaa ymmärsin, että voin yksinkertaistaa mallia huomattavasti ja helposti.

Etu- ja takakappaleen erimittaiset osat tuntuivat kuitenkin hyvältä ratkaisulta, sillä vaatteesta ei tule liian peittävä tai kaapumainen, kun jalat näkyvät edessä enemmän. Ongelma helman huollittelusta synnytti idean huolittelemattoman reunan käytöstä. Jos materiaali kestää huolittelemattoman reunan, sopisi se malliston tyyliin loistavasti. Seuraavaksi mietin paidan hihan mallia. Aluksi olin luonostellut paitaan raglan-hihan, sillä ajattelin sen sopivan unisex-vaatteeseen. Raglan-hiha sopii erimittaisille olkapäille, sillä siinä ei ole erillistä olkasaumaa. Halusin kuitenkin miettiä raglanhihalle vaihtoehdon, koska en pidä raglan-hihan viistoon menevästä linjasta. Tämä myös vie tilaa maalauksilta, jos kyseessä on iso kuva. En halua maalata sauman ylitse. Raglan-hihalle hyvä vaihtoehto on pudotettu olkasauma, jota lähdin sovittamaan seuraaviin luonnoksiin.

Kuva 19. Yksinkertaistettu malli (Lahtinen 2020)

Kuvassa 19 on yksinkertaistettu malli kuvan 18 (sivulla 32) luonnoksista, joissa koko etu- ja takakappale ovat kokonaisia ilman poikittaista linjaa helmassa. Kuvassa on nähtävillä myös hihojen erot. Vasemmalla on nähtävillä raglanhiha resoreilla ja oikealla hiha pudotetulla olkapäällä ja ilman resoreita. Valitsin lopulliseksi malliksi kuvassa 19 oikealla olevan mallin. Tässä kohtaa luonnoksessa ideana on helman huolittelematon reuna. Seuraavaksi luonnostelin tästä mallista erilaisia variaatioita. Vaikka erillinen helma tuntui alussa liian monimutkaiselta, palasin kuitenkin kehittämään tätä ideaa, sillä se antoi mahdollisuuden yhdistää tartankuosin vaatteeseen. Tässä luonnoksessa on myös nähtävillä, miten helman sivusauma on aukinainen, jotta jaloilla on tilaa liikkua. Tämä helpottaa vaatteiden käytettävyyttä.

Kuva 20. Kolme versiota samaa mallia käyttäen (Lahtinen 2020)

Kuvassa 20 on nähtävillä paidan erilaiset versiot. Vasemmalla on nähtävillä erillinen helma liitettynä etu- ja takakappaleeseen. Huolittelematon reuna mahdollistaa erillisen helman liittämisen miehustaan helposti. Vasemmanpuolisessa mallissa ideana on myös erillinen hiha, joka ei ole perinteisellä sau-

malla kiinni miehustassa vaan tulee hihan alta, aivan kuin lyhythihaisen paidan alla olisi pitkähihainen. Tämän jälkeen lähdin suunnittelemaan paitojen maalauksia. Olin aikaisemmin suunnittelut maalauksia, joita en ollut käyttänyt vielä missään, joten päätin muokata näitä suunnitelmia paitoihin sopiviksi. Kuvassa 20 keskellä oleva malli on malliston lähtökohta, joten päätin suunnitella näyttävät maalaukset tähän malliin. Suunnittelin kolme erilaista maalausta, ja nämä maalaukset tulevat olemaan malliston vetonaula.

Alustavat suunnitelmat paitojen maalauksista

Kuva 21. Maalauksien alustavat suunnitelmat (Lahtinen 2020)

Paidan suunnittelun lähtökohtana oli maalaukset ja idea siitä, että vaate toimii pohjana maalaukselle, kuten canvas. Korostin tätä suunnitteleamalla paitoihin isoja ja esittäviä kuvia. Toin pelleaiheisen kuvan tähän joukkoon, sillä tämä aihe on aikaisemmassa myynnissä ollut kysytty. Tässä versiossa (kuva 21) pellellä on myös alavartalo.

6.2 Prototyyppi

Luonnostelun jälkeen lähdin tekemään prototyypin kaavaa. Mallisto koostuu yhdestä paidasta ja sen eri variaatioista, joten riittää, että teen yhden kaavan

ja siitä prototyypit. Kun pohjana on hyvä kaava, voin kuositella siitä helposti eri versiot. Esimerkiksi hihattoman ja lyhyemmän version. Yleensä lähden luonnostelun jälkeen melko nopeasti piirtämään lopullisia esityskuvia, mutta halusin tässä tapauksessa tehdä prototyypin ensin, sillä halusin nähdä, miltä luonnoksessa oleva vaate näyttää todellisuudessa. Tämä myös auttaa esitys- ja tasokuvien piirtämistä, sillä voin ottaa mallia prototyypistä, jotta saan vaateen muodot ja muut yksityiskohdat esitettyä kuvissa oikein.

Kaavan kuositelu oli melko yksinkertaista ja nopeaa, sillä malli on hyvin yksinkertainen. Suoristin kaavan sivusauman lähes suoraksi, lantion kohdalla on hyvin pieni levennys, jonka jälkeen linja jatkuu kohtisuoraan alaspäin. Näin kaavaan saadaan myös väljyyttä lisää. Tämän jälkeen avarsin pääntietä ja alensin kädentietä. Tein ensimmäisen kaavan helman hyvin pitkäksi, sillä halusin nähdä, miltä vaate näyttää ekstrapitkällä helmalla. Takakappale oli 20 cm pidempi kuin etukappale. Sitten pidensin olkaa 7 cm, jolloin hihan sauman korkein kohta putoaa olan yli. Piirsin hihan kaavaan etu- ja takakappaleille suoraan, jolloin sain kaikki mitat kerralla oikein. En siis kuositellut olemassa olevaa hihan peruskaavaa miehustan kaavaan sopivaksi. Tämän jälkeen leikkasin ja ompelin ensimmäisen prototyypin. Ensimmäiseen versioon tuli jonkin verran muutoksia, jotka tein kaavaan heti ja ompelin muutoksien mukaan toisen version.

Kuva 22. Malliston prototyypit (Lahtinen 2020)

Kuvassa 22 vasemmalla näkyy ensimmäinen versio ja oikealla toinen versio. Suurensin pääntietä lisää, sekä pudotin olkaa vielä 4 cm. Lyhensin myös etukappaleen helmaa 16 cm, joka osoittautui liian lyhyeksi, ja lisäsin seuraavaan kaavaan mittaa 13 cm. Protoja tehdessäni huomasin, että luonnoksiin piirretty auki oleva sivusauma helman kohdalla on turha. Piirsin tämän luonnoksiin, sillä ajattelin sen olevan tarpeellinen vaateen toimivuuden kannalta. Aukinainen sivusauma helman kohdalla antaa liikkumatilaa jaloille. Tätä ei kuitenkaan tarvittu, sillä kävely pitkässä vaatteessa oli helppoa, koska etukappale on lyhyempi ja antaa jaloille hyvin tilaa. Protoissa sivusauma on siis ommeltu täysin kiinni. Seuraavaksi valmistin prototyypin lopullisen version, joka tulee testikäyttöön itselleni.

Lopullisen version materiaaliksi valitsin 100 % puuvillacollegekankaan. Tein paljon taustatyötä oikean kankaan löytämiseksi, sillä testikäyttöön tulevan prototyon olisi hyvä olla samaa kangasta, josta myyntiin tulevat tuotteet tehdään. Näin voin olla varma, että asiakkaille lähtevä materiaali on laadukasta, sillä olen testannut materiaalin omassa käytössä. Löysin paikallisesta kangaskaupasta materiaalin, johon lopulta päädyin. Kangas on Suomessa kudottua, ja kyseinen tehdas on tuottanut valitsemaani kangasta 30 vuotta. Kangaskaupan

myyjällä on ollut tätä kyseistä kangasta myynnissä vuosia, joten ajattelin tämän materiaalin olevan saatavilla tulevaisuudessakin.

Kuva 23. Testikäyttöön tehty versio (Lahtinen 2020)

Maalasin testikäyttöön tulevaan protoon pelledesignin (kuva 23), sillä se oli omaan käyttöön kaikkein mieluisin kuva. Kuten kuvassa näkyy, maalaus on hyvin suuri. Protoissa 1 ja 2 en huolitellut päántietä tai hihansuita, sillä materiaali oli täysin erilaista kuin testikäyttöön tulevassa protossa, joten päätin testata päántien ja hihansuiden huolittelua suoraan testiprotoon. En halunnut perinteistä resoria päántielle tai käännettyä hihansuuta. Päätin huolitella päántien sekä hihansuut collegekankaan kaitaleella niin, että uloin reuna jää raaka-reunaksi.

Kuva 24. Pääntien ja hihansuun huolittelu kaitaleella (Lahtinen 2020)

Kuvassa 24 näkyy yksityiskohtaisesti, miten raakareunainen kaitale asettuu vaatteeseen. Tämä ratkaisu sopii hyvin muuhun vaatteeseen, sillä vaatteen helma on raakareuna. Testikäyttö näyttää, miten raakareuna kestää käytössä ja pesussa, mutta uskon neulotun kankaan kestävämmän. Kolmannen proton ompelun jälkeen jäin odottamaan mentorin palautetta luonnoksista. En halunnut aloittaa esityskuvien tekoa, sillä uskoin mentorin palautteen antavan uutta inspiraatiota, enkä ollut tässä kohtaa täysin tyytyväinen millainen mallistosta oli tulossa. Tästä syystä oli hyvä pitää hieman taukoa mallistoon liittyen.

6.3 Mentorin palaute luonnoksista

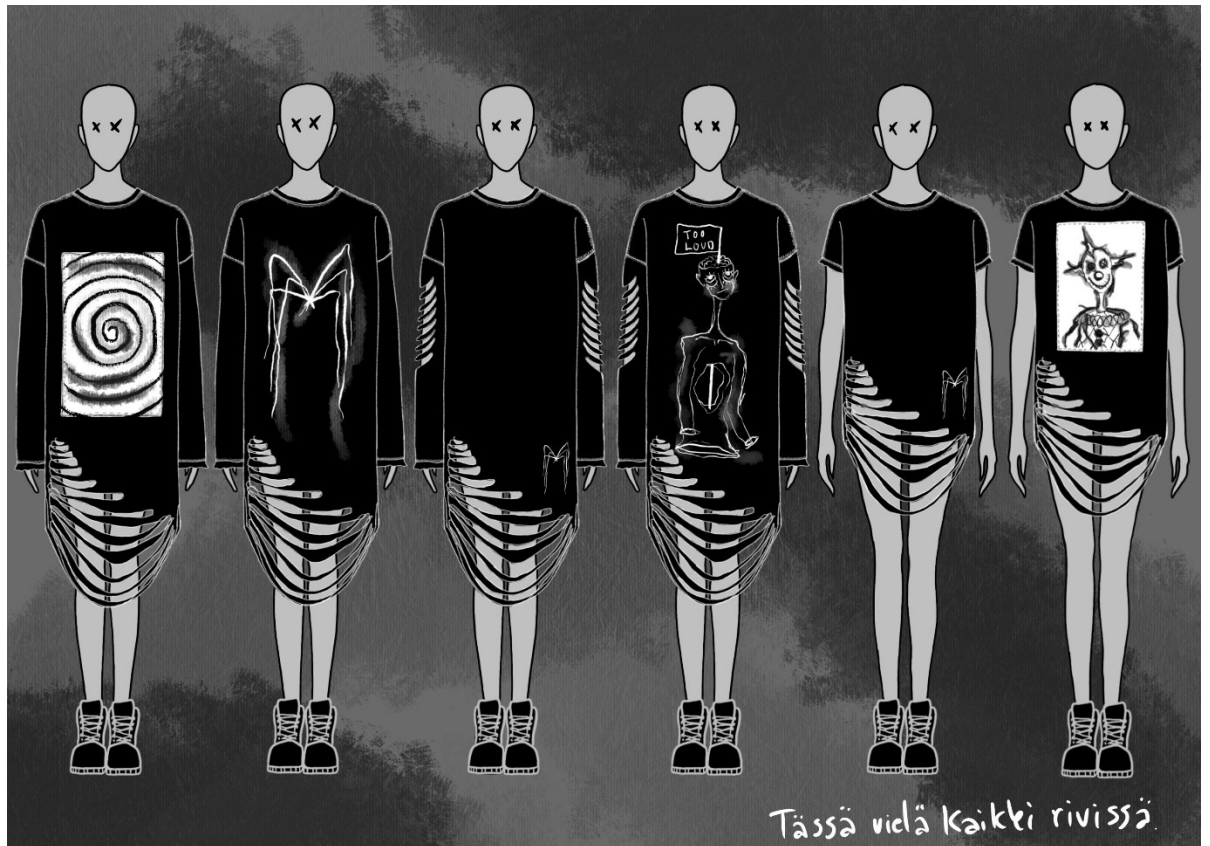
Palautteessa mentorini Lauri kertoo ensimmäisenä, että odotti moodboardin nähdessään jotain uutta, mutta luonnokset ja moodboard eivät kohdanneet toisiaan. Hän sanoi, että paitojen maalauksista kuitenkin välittyi moodboardin tunnelma. Paitojen mallit olivat hänen mielestään kaupallisia, sekä edullisia valmistaa ja myydä. Luonnoksissa oleva paita, jonka olin mieltänyt liian monimutkaiseksi, oli hänen mielestään mielenkiintoinen ja erilainen. Helman erivariaatiot ja kahden erilaisen materiaalin käyttö tuovat hänen mielestään vaatteeseen lisää mielenkiintoa, mutta hän myös mainitsee, että jos vaatteen tahtoo valmistaa Suomessa, kahden erilaisen materiaalin käyttö saattaa nostaa vaatteiden hintaa. Varsinkin jos tähän vielä lisätään käsin maalatut tai painetut kuvat. Hän myös kertoi, että hinta kannattaa miettiä tarkkaan, sillä jos tuote on malliltaan perus collegepaita, jolla on hintaa noin 200–300 euroa, kuluttaja

vaatii tuotteelta enemmän kuin maalauksia paidassa tai helmassa olevan erilaisen materiaalin.

Lauri kertoi palautteessaan myös idean siitä, että mallisto voisi myös olla enemmän wearable art -tyylinen, eli pääpaino olisi maalauksilla ja mallit yksinkertaisia, jolloin kohderyhmä olisi taiteen ystäviä. Näin olin itse ajatellut malliston tässä kohtaa. Hän vielä lisää loppuun, että pitää vaatteiden malleista, mutta kaipaisi jotain uutta. Jotain sellaista, joka erottaa malliston tuotteet muista collegepaidoista.

6.4 Esityskuvat, uusi prototyyppi ja tasokuvat

Mentorin palautteen jälkeen pysähdyin miettimään mitä haluan mallistolta ja olenko kenties liian keskittynyt paitojen maalauksiin. Vaikka maalaukset ovat olleet tuotteitteni pääpaino, tarvitseeko niiden olla malliston keskipisteessä. Tässä kohtaa päätin luopua ajatuksesta, että vaateen malli, väri ja yksityiskohdat ovat mallistossa toissijaisia asioita ja maalaukset ovat keskiössä. En lähtenyt suunnittelemaan paidan mallia uudestaan, vaan keskityin tuomaan siihen yksityiskohtia, jotain uutta ja erilaista, kuten mentorini oli toivonut. Halusin myös, että moodboardin tunnelma välittyä vaatteista. Kun jätin maalaukset hieman taka-alalle suunnittelussa, pääsin pohtimaan vaatetta uudesta näkökulmasta. Mietin myös moodboardin tunnelmaa ja sitä, miten saisin rouhean, jännittävän ja raajan tunnelman vaatteeseen. Viimeisimmässä protossa pidin raakareunan käytöstä ja siitä, miten se tuo vaatteeseen tietynlaista keskenolun ja raakuuden tunnelmaa. Päätin siis koittaa millainen vaatteesta tulisi, jos vaateen saumat olisivat sen oikealla puolella. Lähdin melko nopeasti piirtämään lopullisia esityskuvia, sillä suunta tuntui oikealta. Koska työni aikataulu täytyi ottaa huomioon, en voinut loputtomiin luonnostella mallistoa. Esityskuvissa lähdin liikkeelle nopeasta luonnoksesta, jonka tein mentorin palautteen jälkeen. Esityskuviin päätynyt malli on samanlainen kuin luonnoksessa oleva malli, joten tässä kohtaa näen tarpeelliseksi esittää vain lopulliset esityskuvat.

Kuva 25. Malliston esityskuvat (Lahtinen 2020)

Malliston kostuu käytännössä samasta mallista, josta on erilaisia variaatioita, niin kuin alkuperäinen idea olikin. Kuvassa 25 on nähtävillä lopulliset esityskuvat. Jätin tartan-kuosin käytön kokonaan pois, sillä se tuntui tässä kohtaa turhalta. Mallistoon saisi helposti lisättyä minkä tahansa kuosillisen kankaan tarvittaessa. Malli on hyvin samanlainen kuin alkuperäisissä luonnoksissa, mutta helmassa on tapahtunut muutoksia. Päätin jättää erillisen helman pois ja lisätä helmaan aukileikkauksia. Aukileikkauksia löytyy myös hihoista. Tämä tuo mallistoon kaipaamaani rouheutta ja keskeneräisyyden tuntua. Ompelin proton esityskuvissa vasemmalla näkyvästä mallista (kuva 25) sillä halusin nähdä miltä vaate näyttää, jos saumat ovat sen oikealla puolella sekä miten helman leikkaukset asettuvat.

Kuva 26. Yksityiskohtakuva vaatteen saumoista (Lahtinen 2020)

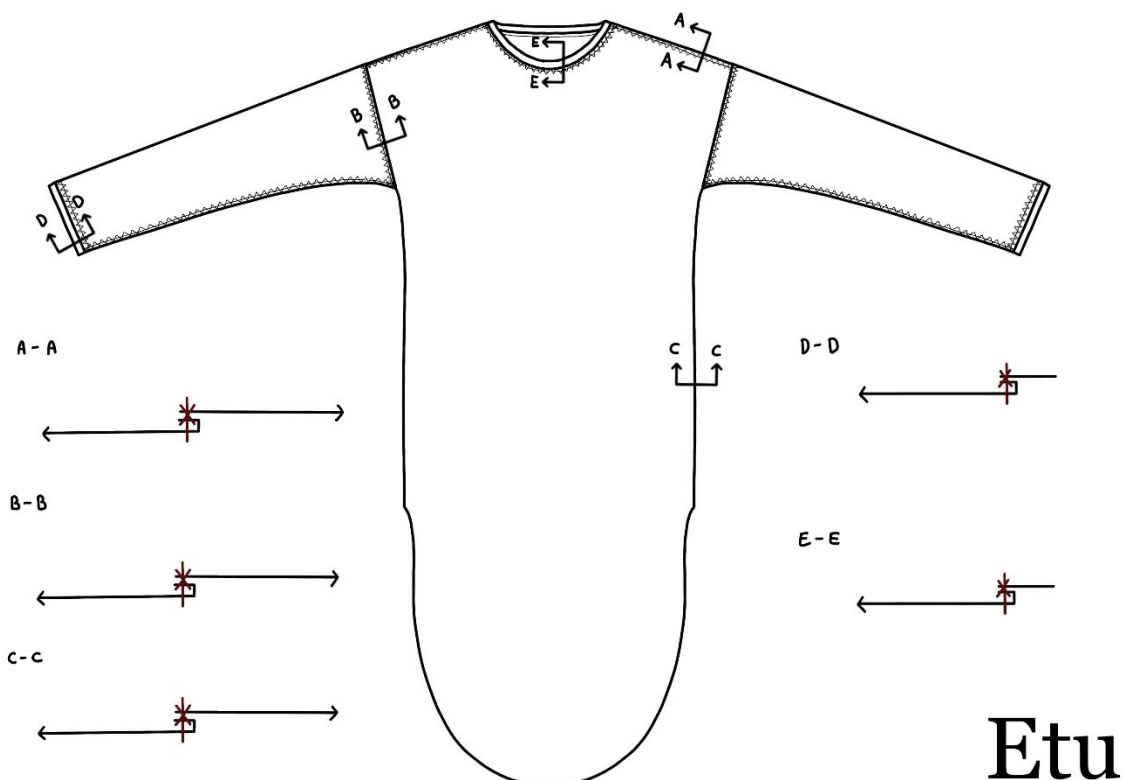
Kuvassa 26 näkyy yksityiskohtainen kuva vaatteen saumoista. Saumuri-sauman näkyminen vaatteen oikealla puolella oli mielestäni erittäin onnistunut ratkaisu, ja sopii hyvin yhteen aukileikkauksien kanssa. Myös tässä mallissa huolittelin pääntien ja hihansuut kankaan kaitaleella. Tikkasin saumuri-sauman päältä litteäksi vaatetta vasten, mutta sauma voisi toimia paremmin ilman tikkausta, joten tätä pitää vielä testata tulevaisuudessa. Proton kaavana käytin samaa kaavaa, jonka olin aikaisemmin kaavoittanut. Muokkasin uuteen versioon hieman pituutta ja helman muotoa.

Kuva 27. Proto esityskuvassa näkyvästä mallista (Lahtinen 2020)

Kuvassa 27 näkyy ompelemani proto. Suoraan vaatteeseen maalaamisen sijaan halusin tehdä version, jossa maalaus on erillisessä osassa. Vaalea kangas maalattuna mustalla kangasvärillä mustaa vaatetta vasten tuo hyvän kontrastieron. Maalattu kangas on kudottua tässä versiossa, mutta neulottu kangas voisi toimia myös. Jätin maalatun kankaan reunat raa'aksi. Tästä mallista on helppo lähteä varioimaan erilaisia versioita, mikäli haluan kehittää mallistoa eteenpäin opinnäytetyön valmistumisen jälkeen. Olen tämänhetkiseen mallistoon melko tyytyväinen, sillä mielestäni se kuvastaa tyyliä ja suuntaa, johon haluan yrityksen imagoa viedä.

Tasokuvat ovat melko yksinkertaisia, mutta niistä näkee vaatteen muodon hyvin, sillä kuvissa kaikki on hyvin mustaa ja saumoja on vaikea hahmottaa. Tasokuvista näkee myös saumojen rakenteen, jolloin on helpompi hahmottaa, että saumat ovat vaatteen oikealla puolella.

Kuva 28. Prototyypin tasokuva (Lahtinen 2020)

Tasokuvassa näkyy (kuva 28) helman kaarevuus, mitä on vaikea hahmottaa muista kuvista. Sivusaumasoissa näkyy myös, miten sauman loputtua helmassa helma kaventuu lievästi sisään päin sekä etu- että takakappaleessa. Halusin etukappaleen erottuvan takakappaleesta helman kohdalla ja tästä syystä kaaroin helmaa molemmissa kappaleissa sisäänpäin. Takakappale on etukappaleen kanssa alaosaltaan identtinen.

7 VALMIIN TUOTTEEN ANALYSOINTI

Tässä luvussa analysoin prototyyppiä, jonka valmistin viimeisenä (kuva 27, s. 43). Prototyypin analysoimiseen käytän TIE-mallia ja siinä mainittuja ominaisuuksia, jotka ovat toimivuus, esteettisyys ja ilmaisevuus. Sovellan tätä mallia hieman ja analysoin myös vaatteen valmistusprosessia.

Toimivuuden kohdalla analysoidaan vaateen pukemista, riisumista, mukavuutta, suojaavuutta, istuvuutta ja liikkuvuutta. Vaate on malliltaan hyvin yksinkertainen helman aukileikkauksia lukuun ottamatta. Vaate on melko helppo pukea, joskin aukileikkaukset takertuvat toisiinsa jonkun verran. Tämä ei kuitenkaan vaikeuta pukemista mielestäni liikaa. Riisumisessa aukileikkaukset eivät ole tiellä. Vaatteessa on paljon väljyyttä ja malli on ylisuuri, joten sanoisin vaateen olevan mukava päällä. Vaateen mukavuutta lisää saumojen puuttuminen sen nurjalta puolelta. Suojaavuus ja istuvuus ovat vaatteessa melko hyvät. Istuvuudessa huomasin omassa käytössä olan tippuvan jonkun verran takakappaleen puolelle. Vaateen liikkuvuus tulee hyvin esiin helman aukileikkauksissa, jotka heiluvat hauskasti kävellessä. Aukileikkaukset eivät kuitenkaan ole olleet omassa käytössä tiellä.

Esteettisyyden kohdalla vaatteessa analysoidaan sen sommittelua, suunnitteluperiaatteita sekä ihmisen ja vaateen suhdetta. Vaateen esteettisyys on mielestäni sen vahvin puoli ja onnistuin tuomaan vaatteeseen haluamaani estetiikkaa. Suunnitteluperiaatteen oli brändi-ilmeen ylläpitäminen ja sen kehittäminen. Mielestäni onnistuin pitämään kiinni yrityksen ilmeestä ja samalla vieämään sitä eteenpäin. Synkkä ja surumielinen ilme jota halusin näkyä mallistossa hyvin. Sommittelu vaatteessa voisi olla hieman parempi. Prototyyppiin tehty erillinen maalaus on hieman liian suuri. Alussa ajatukseni oli tehdä mallisto, jossa pääpaino on maalauksissa ja vaate jää toissijaiseksi. Tämän ajatuksen kuitenkin tyrmäsin mentorin palauteen jälkeen. Tästä syystä vaateen ja erilliselle kankaalle maalatun kuvan koko tulisi olla paremmin tasapainossa. Ihmisen ja vaateen välinen suhde tulee hyvin esiin unisex-mallistossa. Vaikka kerroin aikaisemmin, että en halua painottaa mallistoni unisex-elementtiä. Päätin kuitenkin pitää mallistoni unisex-sanalla. Unisex on kuitenkin sanana tunnettu ja ihmiset useimmiten tietävät, mitä sanalla tarkoitetaan.

Ilmaisevuutta käsitellään vaateen arvojen, roolin, itsearvostuksen ja statuksen kautta. Suunnitteluprosessissa lähdin miettimään vaateen ilmaisevuutta sen arvojen kautta. Tärkeä arvo yritykselle on ekologisuus. Kerroin aikaisemmin, että maalauksien takia vaateen tulisi olla puuvillaa. Vaikka puuvilla ei ole kaikkien ekologisin materiaali, koen, että materiaalin olisi silti hyvä olla 100 % puu-

villaa tai muuta luonnonkuitua. 100 % luonnonkuitu tuote on helpommin kierrätettävissä, kuin materiaali, josta löytyy puuvillan lisäksi muita kuituja. Ekologisuus arvo ei viimeisen proton kohdalla toteutunut. Proto on materiaaliltaan 95 % puuvillaa ja 5 % polyesteriä. Maalattu kangas on 100 % puuvillaa. Aikaisemmassa protossa (kuva 23, S. 38) käytössä ollut 100 % puuvilla collegekangas purkautui liikaa raakareunan kohdalla. Kankaan nurjalla puolella oli froteemaista pintaa, josta varisi leikatessa nukkaa. Nukkaa varisi vielä vaateen pesemisen jälkeenkin. Opinnäytetyön yhteydessä ei kuitenkaan enää ollut aikaa tehdä taustatyötä oikean kankaan löytämiseksi, joten tein viimeisen proton collegekankaasta, jota oli saatavilla nopeasti. Viimeisen proton kohdalla arvot eivät siis täyty kuten oli tarkoitus. Ilmaisevuus on vaatteessa kuitenkin muuten onnistunut. Uskon vaateen miellyttävän ihmisiä, jotka haluavat toteuttaa itseään pukeutumisen kautta.

TIE-mallissa ei mainita tuotteen valmistusprosessia, mutta huomion sen omassa työssäni sillä se oli tärkeä osa suunnittelua. Tarkoituksena on valmistaa mallisto itse tilauksien mukaan. Koska mallistoa on valmistamassa vain yksi henkilö, täytyi vaateen suunnittelussa ottaa huomioon sen valmistus. Vaateen tulisi olla näyttävä, mutta nopeasti valmistettava. Ensimmäisessä käyttöön tulleessa protossa on huomattavasti vähemmän valmistettavaa kuin lopullisessa mallissa. En kuitenkaan halunnut takertua liikaa vaateen valmistamiseen ja työvaiheiden minimoimiseen. Vaateen valmistus nopeutuu mitä enemmän sitä tekee, joten uskalsin lisätä yksityiskohtia lopulliseen malliin. Vaateen valmistus on melko nopeaa, ja uskon pärjääväni mahdollisten tilauksien kanssa. En vielä ottanut aikaa työskentelystäni proton kohdalla, sillä työskentelyni oli vielä melko kokeilevaa ja harkitsevaa.

8 TUTKIMUKSEN VAIKUTUS SUUNNITTELUUN

Tutkimus oli hyvin silmiä avaava ja opettavainen. En koe tutkimuksen vaikuttaneen malliston lopulliseen ilmeeseen. Luonnosvaiheessa idea tartan-kuosin käytöstä läpi malliston tuli tutkimuksesta, sillä unisex-vaatteessa on usein nähtävillä kuosin käyttö. Päätin kuitenkin jättää tartan-kuosin pois. Unisex-vaatteelle ominaiset suorat linjat ja ylisuuret leikkaukset näkyvät mallistossa, mutta

en päättänyt missään vaiheessa, että malliston täytyy olla ylisuuri ja suoralinjainen, koska suunnittelen nimenomaan unisex-mallistoa. Alkuperäinen ajatus malliston vaatteiden muotokielestä tuli maalauksia ajatellen. Halusin, että maalauksille on tilaa, joten suunnittelin ylisuuria ja suoralinjaisia malleja.

Kun lähdin suunnittelemaan mallistoa, päällimmäisenä mielessäni oli yrityksen ilme ja halu kehittää sitä. Moodboardia tehdessäni halusin sen ilmentävän yrityksen tulevaisuutta. Jälkeenpäin ajateltuna olisin voinut tuoda moodboardin keskiöön unisex ilmeen, mutta tämä ei käynyt mielessäkään siinä vaiheessa. Luonnoksia tehdessäni en missään vaiheessa ajattelut, että vaatteesta täytyisi löytyä esimerkiksi niitä elementtejä, joita tutkimuksen mukaan unisex-vaatteesta löytyy tai sen tulisi olla muuten tietynlainen, että voisin kutsua mallistoa unisex-mallistoksi. Rehellisesti sanottuna unohdin suunnittelevani unisex-mallistoa.

Koen tutkimuksen vaikuttaneen enemmän siihen, miten esitän tulevan malliston sosiaalisessa mediassa ja verkkokaupassa. Tähän asti olen esittänyt tuotteita hyvin perinteisellä unisex-tyylillä. Kuvissa näkyy vain vaate malli päällä, edes mallin päätä ei kuvissa näy. Haluan tulevaisuudessa, että kuvissa näkyy erilaisia tyylejä ja ihmisiä. Kerroin tutkimuksessa ajatuksia siitä, että mielestäni unisex-sanalla rinnalle tarvittaisiin moderni sana, joka kuvastaa sukupuolten moninaisuutta ja ihmisten erilaisuutta rikkautena. Multisex-sana kuvastaa tätä mielestäni hyvin. Haluan malliston ilmentävän multisex-vaatteetta, vaikka päätin kutsua mallistoa sanalla unisex.

9 TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUS

Unisex-vaatteen historiaosuudessa käytin lähteenä pääasiassa kirjallisuutta muodin historiasta. Kirjallisuus jota käytin oli vuosilta 2001–2012. Useassa kirjassa oli kerrottu samat asiat unisex-vaatteen historiasta sekä kehityksestä, tämä lisää tiedon luotettavuutta. Myös joissakin nettiartikkeleissa, joissa kerrottiin unisex-vaatteen historiasta, oli mainittu samoja asioita kuin kirjoissa. Kirjassa ja nettiartikkelissa kerrotut samat asiat tukevat netistä löytyvän tiedon luotettavuutta. Käytin näitä artikkeleita muissa tutkimuksen osioissa, kuten unisex-vaatteen elementtien kartoittamisessa. Jotkut nettiartikkelit olivat toisen

käden lähteitä, mutta pyrin aina tarkastamaan mistä tieto oli peräisin ja löytyykö sama tieto muista lähteistä. Samoja aiheita, joita löysin monesta eri lähteestä, olivat muun muassa kuosien käyttö unisex-vaatteessa sekä miesten hameiden näkyminen muotinäytöksissä vuoden 2010 jälkeen.

Vertailevan tutkimuksen osiossa, jossa vertailen erilaisia unisex-mallistoja, tärkeintä oli löytää tieto siitä, että brändi todella määrittelee vaatteensa unisex-vaatteiksi. Tämä oli erityisen tärkeää, että vertailu ei jää pelkän oletuksen vaaraan. Löysin vertailtavien brändien määritelmät joko heidän nettisivuiltaan tai suunnittelijahaastatteluista. Nämä kaikki käyttivät sanaa unisex-tuotteidensa kuvailussa. Nämä brändit myös nousivat usein esiin erilaisissa nettilähteissä, joissa kerrottiin 2000-luvun unisex-vaatemerkeistä. Myös tämä oli tärkeää, sillä vertailin nimenomaan nykypäivän unisex-vaatemallistoja. Vertailtavaan ryhmään olisi voinut valita enemmän brändejä, mutta mielestäni sain hyvin tuotua ilmi millaisia unisex-vaatemallistoja nykypäivänä on markkinoilla ja millaisia eroja niissä on. Vertailevan tutkimuksen lomassa löysin hyviä esimerkkejä unisex- ja multisex -vaatteen eroista, tai mitä ne voisivat mielestäni olla.

Pidin alusta asti mielessä tutkimuskysymykset ja pyrin etsimään tietoa, jolla saan vastattua asetettuihin kysymyksiin. Jos löysin tietoa, joka vastaa tutkimuskysymyksiin, liitin tiedon heti tutkimuskysymyksiin ja itselleni muistiin. Näin voin liittää sen tekstiin myöhemmin ja asia ei pääse unohtumaan. Työssä vastataan tutkimuskysymyksiin selkeästi. Tutkimusongelma oli melko suoraviivainen ja näkyy selkeästi tutkimuskysymyksissä, joten uskon saaneeni ongelmaan ratkaisun tutkimuksesta. Päätely tuntui joidenkin tutkimuskysymyksien kohdalla hankalalta, sillä aihetta syvemmin tutkien huomasin, että unisex-vaatteessa on melko paljon tulkitsemisen varaa, etenkin nykypäivänä. Ongelma tuli vastaan etenkin unisex-vaatteen elementtien kohdalla. Tutkimuskysymyksen vastauksessa näkyy oman mielipiteeni ja päätelyn lisäksi se, millaiseksi unisex-vaate mielletään. Tutkimuksen rajaus oli mielestäni selkeä ja tarkasti mietitty. Oma näkökulmani tulee jokseenkin esiin työn edetessä. Kerron työssä oman näkökulmani unisex-vaatteesta ja millaisia vaihtoehtoja nykypäivänä voisi olla tarjolla unisex-vaatteen lisäksi. Kerron myös työn tavoitteissa, että työn on tarkoitus olla tiivis tutkimus unisex-vaatteesta ja mielestäni työni vastaa tavoitettaan hyvin.

Malliston toteutuksen dokumentointi tulee tekstissä ja kuvissa hyvin selkeästi esiin ja kerroin tekemistäni muutoksista ja syyt niiden takana. Avasin tekstissä tekemiäni valintoja esimerkiksi saumarakenteiden kohdalla. Kerroin myös mentorin antaman palautteen ja sen vaikutuksen lopullisiin suunnitelmiin. Työn produktiivisen osuuden oli tarkoitus olla malliston valmis suunnitelma, jonka pohjalta yrityksen on helppo lähteä tuottamaan mallistoa ja tässä onnistuttiin. Työn lopputulos on käyttökelpoinen.

10 JOHTOPÄÄTÖKSET JA YHTEENVETO

Tutkimusasetelma ja lähtökohta työlle oli lisätä tietoa unisex-vaatteesta ja sen historiasta. Lähdin tekemään kysymysten asettelua niin, että saan tietoa haluamistani aiheista. Nämä aiheet olivat unisex-vaatteen historia, muotokieli ja unisex-vaate 2000-luvulla. Malliston valmiin suunnitelman lisäksi työn tavoite oli saada koottua tiivis teksti unisex-vaatteesta annettujen rajauksien mukaan. Tutkimuksen tarkoitus oli myös tukea suunnitteluprosessia ja antaa sille inspiraatiota.

Päättökysymykseni oli mitkä elementit tekevät vaatteesta unisex-henkisen? Tutkimuksen pohjalta kerron unisex-vaatteen elementeiksi ylisuuret leikkaukset, muodottomuuden, kuosit ja värit. Lisäksi käyn tekstissä läpi unisex-vaatteen elementtejä, joita voidaan pitää symbolisina, kuten sen naisvaltaisuus, vaatteen tekemä kuilu sukupuolten välille ja sukupuolille ominaisten elementtien riisuminen vaatteesta. Tekemäni tutkimus vastaa asettamaani päättökysymykseen. Ensimmäinen alakysymykseni oli mistä unisex-vaate sai alkunsa? Tämän kysymyksen kautta lähdin tutkimaan unisex-vaatteen historiaa. Syy unisex-vaatteen synnylle oli melko selkeä ja se oli kerrottu monessa lähteessä. Useat trendit saavat alkunsa yhteiskunnassa tapahtuvista muutoksista ja näin myös unisex-vaate sai alkunsa. Seksuaalinen vallankumous ja feminismiliike 60-luvulla olivat ponnistuslauta unisex-vaatteelle. Toinen alakysymykseni oli millaisia yhteneväisyyksiä ja eroja 2000-luvun unisex-vaatteesta löytyy? Vastatakseni kysymykseen tein vertailevaa tutkimusta nykypäivän unisex-brändien mallistojen välillä. Valitsin vertailtaviksi kohteiksi brändejä, jotka määrittelivät itsensä unisex-brändiksi. Näiden brändien vaatteille yhteistä oli ylisuuret leikkaukset ja kuosien käyttö erilaisina variaationa.

Erona kerron myös olevan perinteisen unisex-vaatteen, josta on riisuttu kaikki maskuliiniset ja feminiiniset elementit sekä vaatteen, jossa on selkeästi nähtävillä nämä elementit, mutta tyyli on tarjolla kaikille sukupuolesta riippumatta. Myös värien käyttö osoittautui joissakin tapauksissa eroksi, sillä perinteiset unisex-vaatteet suosivat vähäisiä ja pelkistettyjä värejä, kun taas erilaisia tyyliä tarjoavat unisex-brändit suosivat kirkkaita värejä.

Nämä tutkimuskysymykset rajasivat työn hyvin, joten sain tehtyä tavoitteen mukaisen tiiviin tekstin unisex-vaatteesta. Sain myös lisättyä omaa tietoa unisex-vaatteesta toivotulla tavalla. Tutkimuksen toimiminen suunnittelun tukena ja inspiraation lähteenä toteutui, mutta eri tavalla kuin oli tarkoitus. Kerron työssä, miten ajatukseni unisex-vaatteesta muuttui. Tutkimus vaikutti suunnitelmiin yrityksen tulevasta ilmeestä ja tavasta esittää tuotteet. En siis koe, että tutkimus toimi malliston suunnittelun inspiraationa, vaan enemmänkin tulevan yritysilmmeen suunnittelun inspiraationa. Työn produktiivinen osuus täyttää annetut tavoitteet ja toimii malliston valmiina suunnitelmana. Mallisto soveltuu hyvin myyntiin ja vastaa yrityksen ilmettä ja tyyliä.

11 POHDINTA

Aloittaessani opinnäytetyö prosessia tiesin, että opinnäytetyön suunnitelma pitää olla selkeä ja hyvin mietitty, että työskentelyni olisi mahdollisimman sujuvaa. Tein suunnitelman niin, että tiesin mistä aloittaa ja kuinka työni etenee. Tästä syystä työn aloittaminen oli melko helppoa ja työ eteni hyvin. Alussa tutkimustyössä oli haasteellista suodattaa luettu materiaali omien ajatusten läpi, mutta työn edetessä tämä helpottui. Kirjoittaminen oli ehdottomasti koko työn haastavin osa ja tiesin jo työn alussa, että en kykene uppoutumaan kirjoittamiseen pitkiksi ajoiksi, joten kirjoitin vähän lähes joka päivä. Tämä oli hyvä ratkaisu, sillä näin en turhautunut kirjoittamiseen ja työn pariin oli mukava palata. Haasteeksi osoittautui myös malliston suunnittelun ja kirjoittamisen yhdistäminen. Kun aloitin malliston suunnittelun, kirjoittaminen jäi taka-alalle pitkäksi aikaa ja sen pariin oli vaikea palata. Jäsentelin tekstin hyvin ennen kuin aloitin kirjoittamisen malliston suunnittelusta, niin kirjoittaminen lähti taas hyvin käyntiin. Opin opinnäytetyön parissa, että minulle parempi tapa tehdä tämän kaltaista työtä on tehdä vähän päivittäin, kuin pitkiä sessioita silloin tällöin. Tämä

kuitenkin vaatii työn aloittamisen ajoissa ja olen tyytyväinen, että aloitin prosessin hyvissä ajoin. Työn aloittamien ajoissa mahdollisesti myös sen, että sain kunnolla keskittyä tutkimusmenetelmiin ja niiden ymmärtämiseen. Kirjoittamisen ohella tutkimusmenetelmät tuntuivat hyvin haastavilta.

Malliston suunnittelu oli työn mieluisin osuus ja hyvin tuttua työtä. Tiesin mistä aloittaa ja kuinka edetä. Etenin alussa hyvin perinteisellä tavalla, jossa ensin mietin malliston moodboardin ja tämän jälkeen luonnostelen. Luonnostelun jälkeen lähden yleensä tekemään esityskuvia ja esityskuvien jälkeen prototyyppejä. Tällä kertaa kuitenkin tein protot heti luonnostelun jälkeen, vaikka en ollut täysin varma tuleeko malli olemaan yhtään sellainen, kuin tekemäni protot. Tämä oli hyvä tapa viedä malliston suunnittelua eteenpäin, sillä näin pystyin suunnittelemaan pieniä yksityiskohtia suoraan protoon. Opin uuden työskentelytavan ja uskon, että käytän tulevaisuudessa enemmän aikaa protojen tekemiseen. Malliston suunnittelussa tuli vastaan sellaisia asioita, joita en osannut ajatella etukäteen. Koska malliston on tarkoitus tulla myyntiin, tarvitaan vaateeseen pesumerkki ja tuotemerkki. En kuitenkaan kokenut, että nämä asiat olivat opinnäytetyön kannalta oleellisia, joten jätin pesumerkkien ja tuotemerkkien selvittelyn myöhempään ajankohtaan. On kuitenkin hyvä tuoda asia esille tässä, sillä merkkien kaltaiset pienet asiat ovat lopputuloksen kannalta tärkeitä.

Myös materiaalin valinta ja hankinta tuotti vaikeuksia. Lähdin alussa etsimään materiaalia sillä ajatuksella, että prototyypissä käytetty materiaali tulisi olla samaa, mitä tulen käyttämään myyntiin tulevissa tuotteissa. Tulevaisuudessa olisi järkevää ostaa materiaali suoraan tukkumyynnistä eikä kangaskaupoista. Tukumyynnistä joutuu usein ostamaan materiaalia metreittäin ja tässä kohtaa ei ollut järkevää ostaa materiaalia pakoittain, sillä tein vasta prototyyppejä. Tämän lisäksi tarvitsin materiaalin nopeasti, joten oli helppo käydä ostamassa tarvittavat kankaat kangaskaupasta. Tuotteiden materiaalia pitää siis vielä miettiä, myös tukumyyntiä täytyy vielä selvittää.

Malliston suunnittelu myyntiin tuntui helpolta, sillä myyntiä ja kysyntää on jo ollut. Vaikka mallisto poikkeaa aikaisemmista tuotteista, uskon sille kuitenkin löytyvän ostajia jo olemassa olevasta asiakaskunnasta. Päätin kuitenkin pitää malliston ohella valikoimassa myös kierrätysmateriaaleista muokatut tuotteet,

sillä ne ovat osa yrityksen ilmettä ja tuotteiden etsiminen ja muokkaaminen on mukavaa tekemistä. Muokatut tuotteet myös mahdollistavat edullisempien tuotteiden tarjonnan, sillä malliston tuotteet tulevat olemaan hinnaltaan arvokkaampia kuin muokatut tuotteet. Tarkkaa hintaa malliston tuotteille en vielä tiedä, koska tuotteiden materiaali on vielä päättämättä sekä tuotteiden valmistusaika laskematta.

Mentorin hyödyntäminen opinnäytetyössä oli todella mielenkiintoista ja erilaista. Mentorin palaute vei malliston suunnittelua vauhdilla eteenpäin ja rohkaisi tekemään suunnittelussa erilaisia ratkaisuja. Omien töiden esittely ihmiselle, joka tekee vaatesuunnittelua työkseen, oli jännittävää ja hyvin erilainen kokemus. Henkilö, joka ei ole sidoksissa kouluun antaa myös aivan uudenlaisen näkökulman työhön. Mentorin palautteen kautta sain luottamusta omiin kykyihini.

En vielä osaa sanoa, koska mallisto tulee myyntiin ja tuleeko se olemaan täysin sellainen mitä se opinnäytetyön valmistumisen aikana on. Opinnäytetyön yhteydessä suunniteltu mallisto on suunniteltu melko kiireisellä aikataululla ja on joitain asioita, jotka kaipaavat vielä hiomista. Mallisto koostuu hyvin samantyyppisistä malleista, mikä hieman häiritsee. Mallistoa on kuitenkin mahdollista vielä kehittää opinnäytetyön valmistumisen jälkeen. Vaikka mallisto onkin nyt suunniteltu, työtä on vielä todella paljon, että sitä voi lähteä myymään. Täytyy ottaa selvää materiaaleista ja tilata materiaalit, tilata pesumerkit ja tuotemerkit, sarjoja kaavat, valmistaa mallikappaleet, kuvata tuotteet verkkokauppaan sekä sosiaaliseen mediaan, miettiä tuotteiden pakkaus postitusta varten ja paljon muuta. Tästä on kuitenkin hyvä jatkaa eteenpäin, sillä hyvin suunniteltu on puoliksi tehty.

LÄHTEET

Alexander, H. 1997. Unisex Revisited or Growing Up in '90s. The New York Times. WWW-dokumentti. 17.03.1997. Saatavissa: <https://www.nytimes.com/1997/03/17/news/unisex-revisited-or-growing-up-in-90s.html> [viitattu 01.09.2020].

Ahire, A. 2019. Unisex Fashion Is Blurring The Lines Between Male And Female Style Statements. Youth Incorporated. WWW-dokumentti. 08.11.2019. Saatavissa: <https://youthincmag.com/unisex-fashion> [viitattu 04.09.2020].

Collins. s.a. Unisex. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/unisex> [viitattu 28.10.2020].

Eskola, P. 2019. Katoavatko sukupuolet muodista? Fashion Finland. WWW-dokumentti. 22.11.2019. Saatavissa: <https://fafi.fi/ilmiot/katoavatko-sukupuolet-muodista-unisex/> [viitattu 30.08.2020].

Hines, A. 2015. How His'n'Her Ponchos Became A Thing: A History Of Unisex Fashion. Smithsonian Magazine. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.smithsonianmag.com/arts-culture/his-her-ponchoes-became-thing-history-unisex-fashion-180955240/> [viitattu 31.08.2020].

Haaksluoto, M. 2019. Unikko-kuosin nuorennusleikkaus - tältä näyttää Marimekon uusi unisex-mallisto. Iltalehti. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.iltalehti.fi/muoti/a/abee6eb-ee95-4af0-b853-2f668475bda8> [viitattu 04.09.2020].

I Knock Fashion. 2020. Unisex Fashion Is On The Rise, Will Indian Fashion Industry Embrace It Too? WWW-dokumentti. 26.06.2020. Saatavissa: <https://medium.com/@iknockfashion/unisex-fashion-is-on-the-rise-will-indian-fashion-industry-embrace-it-too-c67e9c2722a2> [viitattu 02.09.2020].

Koskennurmi-Sivonen, R. 2002. Käsityötuote. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://rkosken.kapsi.fi/kasityotuote.html> [viitattu 28.08.2020].

- Komar, M. 2016. The Evolution Of Androgynous Fashion. WWW-dokumentti. 30.03.2016. Saatavissa: <https://www.bustle.com/articles/149928-the-evolution-of-androgynous-fashion-throughout-the-20th-century-photos> [viitattu 01.09.2020].
- Lehner, G. 2001. Muodin historia. Köln: Könemann.
- Moroz, S. 2015. 3 Designers on How They Define Genderless Fashion. The Cut. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.thecut.com/2015/06/3-designers-on-how-they-define-unisex-fashion.html> [viitattu 02.09.2020].
- Noor, N. 2017. The label that crosses borders. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://global-citizen.com/rad-hourani-fashion-interview/> [viitattu 07.09.2020].
- Routio, P. 2007. Vertailu. 03.08.2020. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://www2.uiah.fi/projects/metodi/072.htm> [viitattu 03.09.2020].
- Seta. 2020. Sateenkaarisanasto. WWW-dokumentti. 29.1.2020. Saatavissa: <https://seta.fi/sateenkaaritieto/sateenkaarisanasto/> [viitattu 28.10.2020].
- Saaranen-Kauppinen, A. Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. WWW-dokumentti. Saatavissa: https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3_2.html [viitattu 28.08.2020].
- Stevenson, N. 2012. Muodin vuosikymmenet 1800-luvulta nykypäivään. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Stolerman, K. 2020. GENDER NEUTRAL FASHION BRANDS TO KNOW & WEAR THIS SUMMER. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.count-ryandtownhouse.co.uk/style/gender-neutral-fashion/> [viitattu 07.09.2020].
- Tuomi, J., Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 5. uudistettu painos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Thompson, R. 2016. The designer bringing genderless clothing to the masses. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://mashable.com/2016/01/20/nicola-for-michetti/?europe=true> [viitattu 07.09.2020].

How unisex clothing came to be. 2020. Tradlands. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://tradlands.com/pages/how-unisex-clothing-came-to-be> [viitattu 02.09.2020].

Vo, A. 2018. Buffalo Style: rebellious and “yours to create”. @dolescent. WWW-dokumentti. 03.03.2018. Saatavissa: <https://www.adolescent.net/a/buffalo-style-> [viitattu 31.08.2020]

KUVALUETTELO

Kuva 1. Murhe Clothing tuotteita. Lahtinen, E. 28.8.2020.

Kuva 2. Käsitekartta. Lahtinen, E. 28.8.2020.

Kuva 3. Viitekehys. Lahtinen, E. 28.8.2020.

Kuva 4. TIE-malli (FEA-malli) Lamb & Kallal 1992. Suomennos Koskennurmi-Sivonen. Koskennurmi-Sivonen, R. 2002. Käsityötuote. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://rkosken.kapsi.fi/kasityotuote.html> [viitattu 28.8.2020].

Kuva 5. Yves Saint Laurent housupuku 1967. Stevenson, N. 2012. Muodin vuosikymmenet 1800-luvulta nykypäivään. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi. [viitattu 31.8.2020].

Kuva 6. Unisex-vaate mainos 1968. Hines, A. 2015. How His'n'Her Ponchos Became A Thing: A History Of Unisex Fashion. Smithsonian Magazine. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.smithsonianmag.com/arts-culture/his-her-ponchoes-became-thing-history-unisex-fashion-180955240/> [viitattu 31.8.2020].

Kuva 7. Kaftaaniin pukeutunut mies Woodstockissa 1969. Stevenson, N. 2012. Muodin vuosikymmenet 1800-luvulta nykypäivään. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi. [viitattu 31.8.2020].

Kuva 8. Malcom McLare, The World's Famous Supreme Team ja mallit pukeutuneina Buffalo-mallistoon. Beeche, R. 1983. Gold, Y. 2016. Vivienne Westwood's Radically Chic Nostalgia of Mud. AnOther. WWW-dokumentti. 15.03.2016. Saatavissa: <https://www.anothermag.com/fashion-beauty/8480/vivienne-westwoods-radically-chic-nostalgia-of-mud> [viitattu 31.8.2020].

Kuva 9. Kuvia Ray Petrin kuvauksista. Morgan, J. 1981-1986. Graham, M. 2015. How Buffalo shaped the landscape of 80s fashion. WWW-dokumentti.

24.8.2015. Saatavissa:

<https://www.dazeddigital.com/fashion/article/26041/1/new-film-on-iconic-80s-buffalo-subculture-jamie-morgan-barry-kamen> [viitattu 31.8.2020].

Kuva 10. Picway kenkämainos. Horan, M. 2016. This Is What Advertisements Looked Like 20 Years Ago. WWW-dokumentti. 28.11.2016. Saatavissa: <https://www.refinery29.com/en-us/2016/11/130323/vintage-ads-90s-fashion-teen-magazines#slide-32> [viitattu 1.9.2020].

Kuva 11. Pyjamamainos 70-luvulta. Hines, A. 2015. How His'n'Her Ponchos Became A Thing: A History Of Unisex Fashion. Smithsonian Magazine. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.smithsonianmag.com/arts-culture/his-her-ponchoes-became-thing-history-unisex-fashion-180955240/> [viitattu 1.9.2020].

Kuva 12. Kollaasi Marimekon unisex-malliston tuotteista. Lahtinen, E. 7.9.2020.

Kuva 13. Kollaasi Nomen Nescio, Appletrees, Rad Hourani ja Acne Studios merkkien unisex-vaatteista. Lahtinen, E. 7.9.2020.

Kuva 14. Kollaasi Nicopanda, Jacqueline Loekito ja Lazoschmidl brändien unisex-vaatteista. Lahtinen, E. 8.9.2020.

Kuva 15. Kollaasi Nomen Nescio, Acne Studios, Nicopanda ja Jacqueline Loekito brändien tuotteista. Lahtinen, E. 8.9.2020.

Kuva 15. Murhe Clothing collegepaita. Lahtinen, E. 13.7.2020.

Kuva 17. Malliston moodboard. Lahtinen, E. 14.9.2020.

Kuva 18. Kanvasmalliston paidan luonnostelu ja erilaiset helmavariaatiot. Lahtinen, E. 14.9.2020.

Kuva 19. Yksinkertaistettu malli. Lahtinen, E. 14.9.2020.

Kuva 20. Kolme versiota samaa mallia käyttäen. Lahtinen, E. 14.9.2020.

Kuva 21. Maalauksien alustavat suunnitelmat. Lahtinen, E. 14.9.2020.

Kuva 22. Malliston prototyypit. Lahtinen, E. 17.9.2020.

Kuva 23. Testikäyttöön tehty versio. Lahtinen, E. 18.9.2020.

Kuva 24. Pääntien ja hihansuun huolittelu kaitaleella. Lahtinen, E. 18.9.2020.

Kuva 25. Malliston esityskuvat. Lahtinen, E. 7.10.2020.

Kuva 26. Yksityiskohtakuva vaatteen saumoista. Lahtinen, E. 5.10.2020.

Kuva 27. Proto esityskuvassa näkyvästä mallista. Lahtinen, E. 5.10.2020.

Kuva 28. Prototyypin tasokuvat. Lahtinen, E. 21.10.2020.

